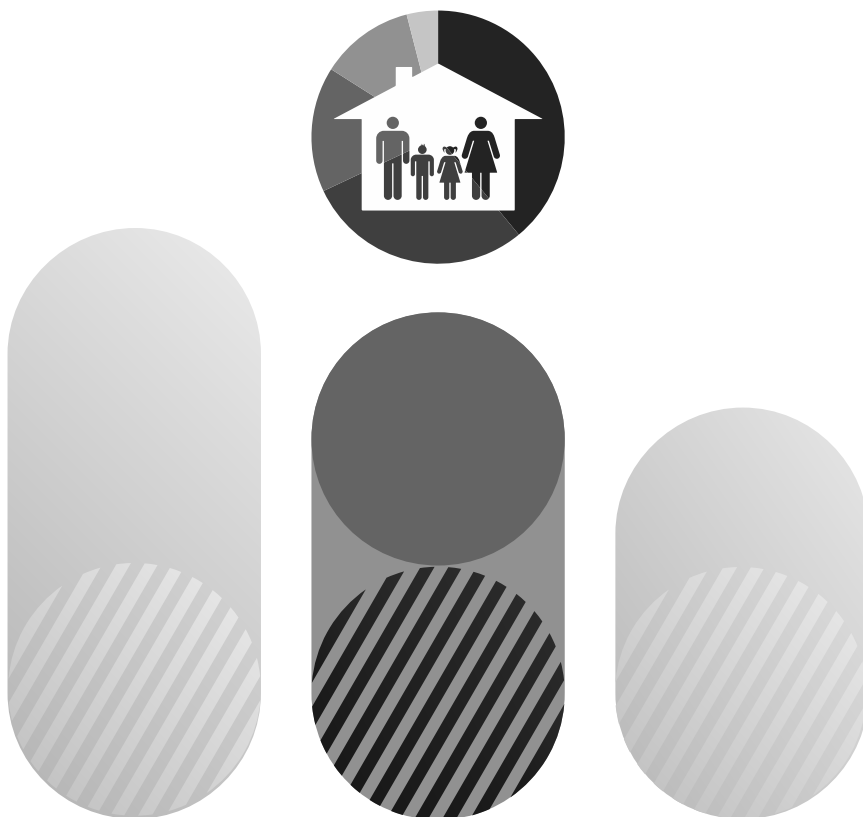

Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2016 r.

Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2016

Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2016 r.

Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2016

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych, Ośrodek Warunków Życia i Badań Ankiety
Statistical Office in Łódź, Łódzkie Centre For Regional Surveys, Centre For Living Conditions and Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Paweł Armatys, Joanna Balcerkiewicz-Wasilewska, Anna Gierlich

Kierujący

Supervisors

Anna Jaeschke, Jolanta Włodarczyk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Buczek-Toboła, Anna Gierlich

Projekt ikony

Icon made by

Freepik

ISBN 978-83-60002-90-2

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<http://www.lodz.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

„Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2016 r.” to kolejna edycja opracowania Urzędu Statystycznego w Łodzi, którego celem jest wskazanie pozycji województwa łódzkiego wśród innych województw pod względem dobranych zmiennych charakteryzujących różnorodne aspekty warunków życia mieszkańców.

Publikacja składa się z sześciu części. Synteza, stanowiąca pierwszą część, zawiera opis głównych wniosków płynących z analizy przedstawionej w dalszej części opracowania, ze wskazaniem zmian w stosunku do 2015 r. W części drugiej zamieszczono analizę wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych i wskaźnika syntetycznego, poprzedzoną opisem zmiennych przyjętych do analizy oraz opisem zastosowanej metody konstrukcji wskaźnika syntetycznego. Wyniki analizy przedstawiono również na wykresach i kartogramach. W trzeciej części publikacji zaprezentowano podstawowe tendencje zmian warunków życia mieszkańców, jakie zaszły w województwie łódzkim w ciągu roku. Czwarta część zawiera wybrane dane z tego obszaru dla województwa łódzkiego w latach 2010-2016. Piąta część obejmuje tabelaryczne zestawienie wskaźników, zaprezentowanych w przekroju województw, na tle 2015 r. Ostatnia, szósta część zawiera uwagi metodyczne precyzujące zastosowane pojęcia i wskaźniki.

Mamy nadzieję, że informacje zawarte w publikacji będą przydatne dla osób i instytucji zainteresowanych obserwacją tendencji w sferze warunków życia mieszkańców województwa łódzkiego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Łódź, kwiecień 2018 r.

Preface

"Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2016" is another edition of the study of the Statistical Office in Lodz. The aim of this publication is to indicate the rank of Łódzkie Voivodship among other voivodships in terms of selected indicators describing living conditions of inhabitants.

The publication consists of six parts. The executive summary, which is the first part, describes the main conclusions of the analysis presented in the further part of the study, indicating the changes compared to 2015. The second part includes the analysis of partial indicators for each group of variables as well as the synthetic index, and it's preceded by description of the variables and the methods of synthetic index construction. The results of the analysis are also shown in charts and cartograms. The third part of the publication presents basic trends of living conditions of inhabitants observed during a year. The fourth one includes selected data from this area on Łódzkie Voivodship in years 2010-2016. Fifth section contains the list of indicators broken down by voivodships and compared to 2015. The last, sixth part includes methodological notes specifying basic concepts and defining the indicators used.

We hope that the publication will constitute a valuable source of information for all interested in living conditions of the population in Łódzkie Voivodship.

Director
of the Statistical Office in Łódź

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
<i>Preface</i>	<i>4</i>
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	9
<i>Symbols. Major abbreviations</i>	<i>9</i>
Synteza	11
<i>Executive summary.....</i>	<i>13</i>
Rozdział 1. Analiza syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności	15
<i>Chapter 1. Analysis of the synthetic indicator of the standard of living of the population</i>	<i>15</i>
1.1. Zastosowana metoda badawcza i dobór zmiennych	15
1.1. <i>Methodology applied and selection of variables</i>	<i>15</i>
1.2. Analiza wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych charakteryzujących poziom życia ludności	20
1.2. <i>Partial indicators' analysis for respective groups of variables characterizing the standard of living of the population</i>	<i>20</i>
1.2.1. Zasoby ludzkie i rynek pracy	20
1.2.1. <i>Human resources and labour market</i>	<i>20</i>
1.2.2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza	21
1.2.2. <i>Economic activity and infrastructure</i>	<i>21</i>
1.2.3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe	23
1.2.3. <i>Inhabitant's wealth and housing conditions</i>	<i>23</i>
1.2.4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne	25
1.2.4. <i>Availability of social services and public safety.....</i>	<i>25</i>
1.3. Syntetyczna ocena poziomu życia mieszkańców województwa łódzkiego	27
1.3. <i>Overall evaluation of the standard of living of the population in Łódzkie Voivodship</i>	<i>27</i>
Rozdział 2. Warunki życia ludności w województwie łódzkim w latach 2015-2016 – podstawowe tendencje	30
<i>Chapter 2. Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2015-2016 – basic trends</i>	<i>30</i>
Rozdział 3. Warunki życia ludności w województwie łódzkim – wybrane dane.....	32
<i>Chapter 3. Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship – selected data</i>	<i>32</i>
Rozdział 4. Warunki życia ludności w województwie łódzkim na tle innych województw – wybrane wskaźniki ..	52
<i>Chapter 4. Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship compared to other voivodships – selected indicators.....</i>	<i>52</i>
Uwagi metodyczne	84
<i>Methodological notes</i>	<i>92</i>

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Zestaw wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom życia ludności...	16
Table 1.	Set of socio-economic indicators characterizing the standard of living of the population.....	16
Tablica 2.	Wartości wskaźników grupowych i syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności województwa łódzkiego na tle innych województw w 2016 r.	28
Table 2.	The values of group indicators and synthetic indicator of the standard of living of the population in Łódzkie Voivodship compared to other voivodships in 2016	28
Tablica 1 (3).	Ruch naturalny ludności	32
Table 1 (3).	Vital statistics	32
Tablica 2 (4).	Wybrane dane o ochronie środowiska	32
Table 2 (4).	Selected data about environmental protection	32
Tablica 3 (5).	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	33
Table 3 (5).	Legally protected areas possessing unique environmental value	33
Tablica 4 (6).	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto oraz przeciętne miesięczne świadczenie emerytalno-rentowe	34
Table 4 (6).	Average monthly gross wages and salaries and gross retirement pay pension benefits.....	34
Tablica 5 (7).	Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	35
Table 5 (7).	Registered unemployed persons, unemployment rate and job offers	35
Tablica 6 (8).	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych....	35
Table 6 (8).	Average monthly per capita available income of households	35
Tablica 7 (9).	Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	36
Table 7 (9).	Average monthly per capita expenditures of households	36
Tablica 8 (10).	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	37
Table 8 (10).	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households	37
Tablica 9 (11).	Wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	38
Table 9 (11).	Households furnished with selected durable goods	38
Tablica 10 (12).	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych	39
Table 10 (12).	At-risk-of-poverty rates in households	39
Tablica 11 (13).	Zasoby mieszkaniowe	39
Table 11 (13).	Dwelling stocks	39
Tablica 12 (14).	Mieszkania wyposażone w instalacje	40
Table 12 (14).	Dwellings fitted with instalations	40
Tablica 13 (15).	Mieszkania oddane do użytkowania	40
Table 13 (15).	Dwellings completed	40
Tablica 14 (16).	Drogi publiczne o twardej nawierzchni	41
Table 14 (16).	Hard surface public roads	41
Tablica 15 (17).	Linie kolejowe eksploatowane	41
Table 15 (17).	Railway lines operated	41
Tablica 16 (18).	Pojazdy samochodowe i motocykle zarejestrowane	41
Table 16 (18).	Registered road vehicles and motorcycles	41

Tablica 17 (19).	Podstawowe usługi pocztowe	42
Table 17 (19).	Basic post-office services	42
Tablica 18 (20).	Pracownicy medyczni	42
Table 18 (20).	Medical personnel	42
Tablica 19 (21).	Ambulatoryjna opieka zdrowotna.....	43
Table 19 (21).	Out-patient health care	43
Tablica 20 (22).	Szpitala ogólne	43
Table 20 (22).	General hospitals	43
Tablica 21 (23).	Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	44
Table 21 (23).	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets	44
Tablica 22 (24).	Żłobki i kluby dziecięce	44
Table 22 (24).	Nurseries and children's clubs	44
Tablica 23 (25).	Wychowanie przedszkolne	45
Table 23 (25).	Pre-primary education	45
Tablica 24 (26).	Edukacja według szczebli kształcenia.....	45
Table 24 (26).	Education by level	45
Tablica 25 (27).	Szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2016/17	48
Table 25 (27).	Special schools for children and youth in school year 2016/17	48
Tablica 26 (28).	Biblioteki publiczne	48
Table 26 (28).	Public libraries	48
Tablica 27 (29).	Instytucje kultury	49
Table 27 (29).	Cultural institutions	49
Tablica 28 (30).	Abonenci radiowi i telewizyjni	49
Table 28 (30).	Radio and television subscribers	49
Tablica 29 (31).	Baza noclegowa turystyki	50
Table 29 (31).	Tourist accommodation establishments	50
Tablica 30 (32).	Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych	50
Table 30 (32).	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes	50
Tablica 31 (33).	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON	51
Table 31 (33).	Entities of the national economy registered in the REGON register	51
Tablica 32 (34).	Produkt krajowy brutto	51
Table 32 (34).	Gross domestic product	51
Tablica 33 (35).	Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw	52
Table 33 (35).	Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships	52

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2016 r.	12
<i>Chart 1. Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2016</i>	<i>12</i>

Spis map

List of maps

Mapa 1. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Zasoby ludzkie i rynek pracy	21
<i>Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Human resources</i>	
<i>and labour market</i>	<i>21</i>
Mapa 2. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Aktywność i infrastruktura gospodarcza	23
<i>Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Economic activity</i>	
<i>and infrastructure</i>	<i>23</i>
Mapa 3. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe	25
<i>Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Inhabitants' wealth</i>	
<i>and housing condiotions</i>	<i>25</i>
Mapa 4. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne	26
<i>Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Availability of social</i>	
<i>services and public safety</i>	<i>26</i>
Mapa 5. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2016 r.	29
<i>Map 5. Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2016.....</i>	<i>29</i>

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
mln	milion <i>million</i>
zł <i>zl</i>	złoty <i>zloty</i>
t	tona <i>tonne</i>
km	kilometr <i>kilometre</i>
m ²	metr kwadratowy <i>square metre</i>
km ²	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
kg	kilogram <i>kilogram</i>
r.	rok <i>year</i>
cd. <i>cont.</i>	ciąg dalszy <i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	dokończenie <i>continued</i>

Skrót (dok.) <i>Abbreviations (cont.)</i>	Znaczenie (dok.) <i>Meaning (cont.)</i>
poz.	pozycja <i>poisition</i>
p. proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
ust.	ustęp <i>paragraph</i>
Dz. U.	Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
itp. <i>etc.</i>	i tym podobne <i>and the like</i>
m.in. <i>i.a.</i>	między innymi <i>among others</i>
np. <i>e.g.</i>	na przykład <i>for example</i>
tj. <i>i.e.</i>	to jest <i>that is</i>
ozn. <i>i.e.</i>	to znaczy <i>that is</i>

Synteza

Syntetyczna ocena warunków życia ludności w województwie łódzkim w latach 2015-2016

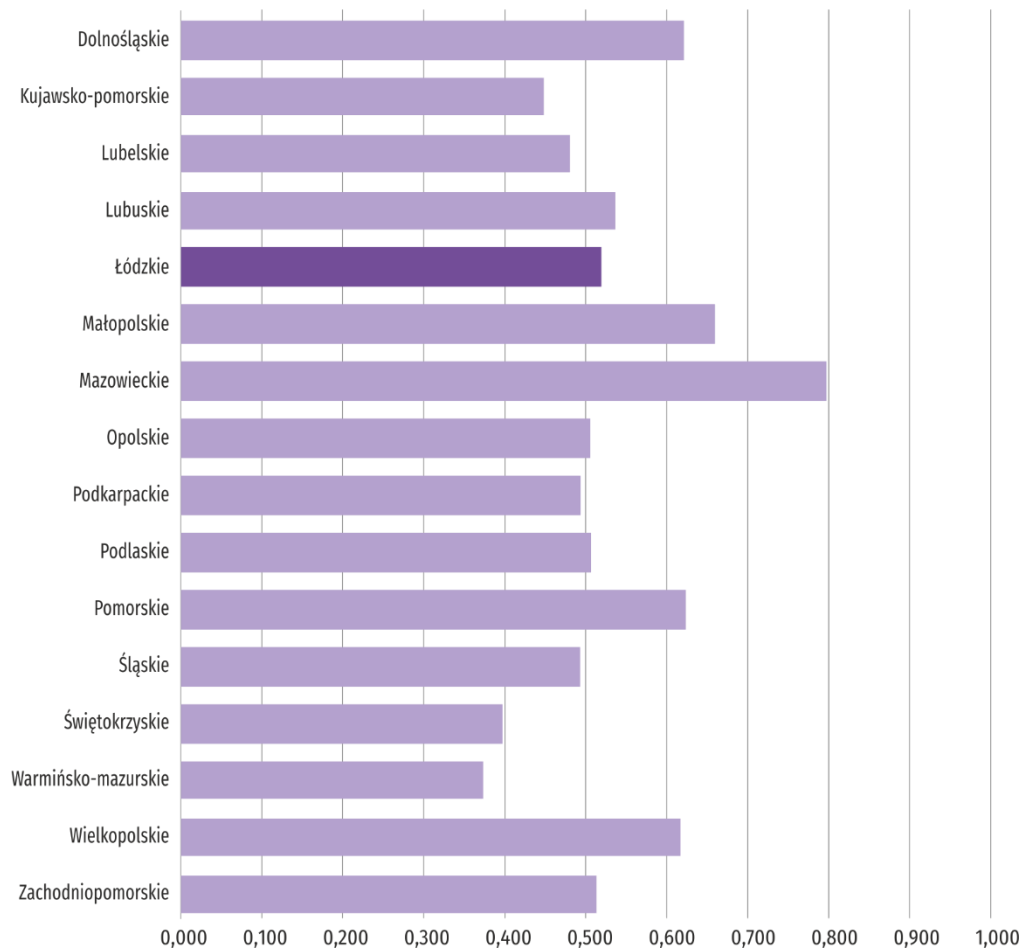
Zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, wartość wskaźnika syntetycznego lokuje województwo łódzkie w grupie województw o **niskim poziomie życia**. Pomimo wzrostu wskaźników grupowych w skali roku z dwóch dziedzin: aktywność i infrastruktura gospodarcza (6 lokata wobec 7 w 2015 r.) oraz zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (6 lokata wobec 7 w 2015 r.), w ogólnym zestawieniu łódzkie zajęło, podobnie jak w roku poprzednim, **siódmą** pozycję wśród wszystkich województw.

W pierwszej grupie województw, charakteryzujących się **najwyższym poziomem życia**, znalazły się dwa województwa: mazowieckie i małopolskie. Podobnie jak w roku poprzednim, województwo mazowieckie swoją pozycję lidera zawdzięcza najwyższym wartościom wskaźników grupowych osiągniętych w trzech obszarach: zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe, dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne oraz aktywność i infrastruktura gospodarcza. Natomiast województwo małopolskie, dzięki awansowi na drugie miejsce w rankingu wszystkich województw w 2016 r. (z 3 miejsca, jakie zajmowało w roku 2015) dołączyło do grupy województw o najwyższym poziomie życia. O tak dobrej pozycji małopolskiego w głównej mierze zadecydowała wartość wskaźnika z dziedziny dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne, plasująca je na trzecim miejscu w grupie (wobec 5 miejsca w roku 2015).

Zmiany, w stosunku do roku poprzedniego, nastąpiły także w grupie województw o **wysokim poziomie życia**. Na pierwsze miejsce (z 4 w roku 2015) wysunęło się województwo pomorskie. Awans ten spowodowany był wzrostem wartości wskaźników z dwóch dziedzin: zasoby ludzkie i rynek pracy (3 miejsce wobec 4 w 2015 r.) oraz zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (3 miejsce wobec 4 w 2015 r.). W grupie tej, analogicznie do roku 2015, znalazło się także województwo dolnośląskie oraz wielkopolskie.

Do trzeciej, najliczniejszej, grupy województw charakteryzującej się **niskim poziomem życia** zakwalifikowanych zostało, podobnie jak w roku poprzednim, dziewięć województw. Łódzkie, tak samo jak przed rokiem, zajęło drugie miejsce w grupie. Najmniej korzystne wartości uzyskało dla wskaźnika opisującego zasoby ludzkie i rynek pracy, na co zasadniczy wpływ miały wartości wskaźników dla zmiennych: przeciętne dalsze trwania życia noworodka: płci męskiej (16 lokata wśród wszystkich województw), płci żeńskiej (16 lokata wobec 15 w roku 2015) oraz liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (16 lokata wobec 15 w roku 2015). Pierwsze miejsce w grupie oraz największy wzrost wskaźnika w stosunku do roku poprzedniego (1 miejsce wobec 4 w 2015 r.) uzyskało województwo lubuskie, dzięki wysokiej, czwartej lokacie w grupie wskaźników zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe.

Najniższy poziom życia, na podstawie wyników wskaźnika syntetycznego zaobserwowano, analogicznie jak w roku 2015, w województwie świętokrzyskim oraz warmińsko-mazurskim. Ostatnia pozycja województwa warmińsko-mazurskiego spowodowana była najniższymi wskaźnikami grupowymi w trzech dziedzinach: zasoby ludzkie i rynek pracy (16 lokata), zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (spadek z 15 lokaty w 2015 na 16), dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (16 lokata).

Wykres 1. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2016 r.*Chart 1. Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2016*

Executive summary

Synthetic evaluation of living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2015-2016

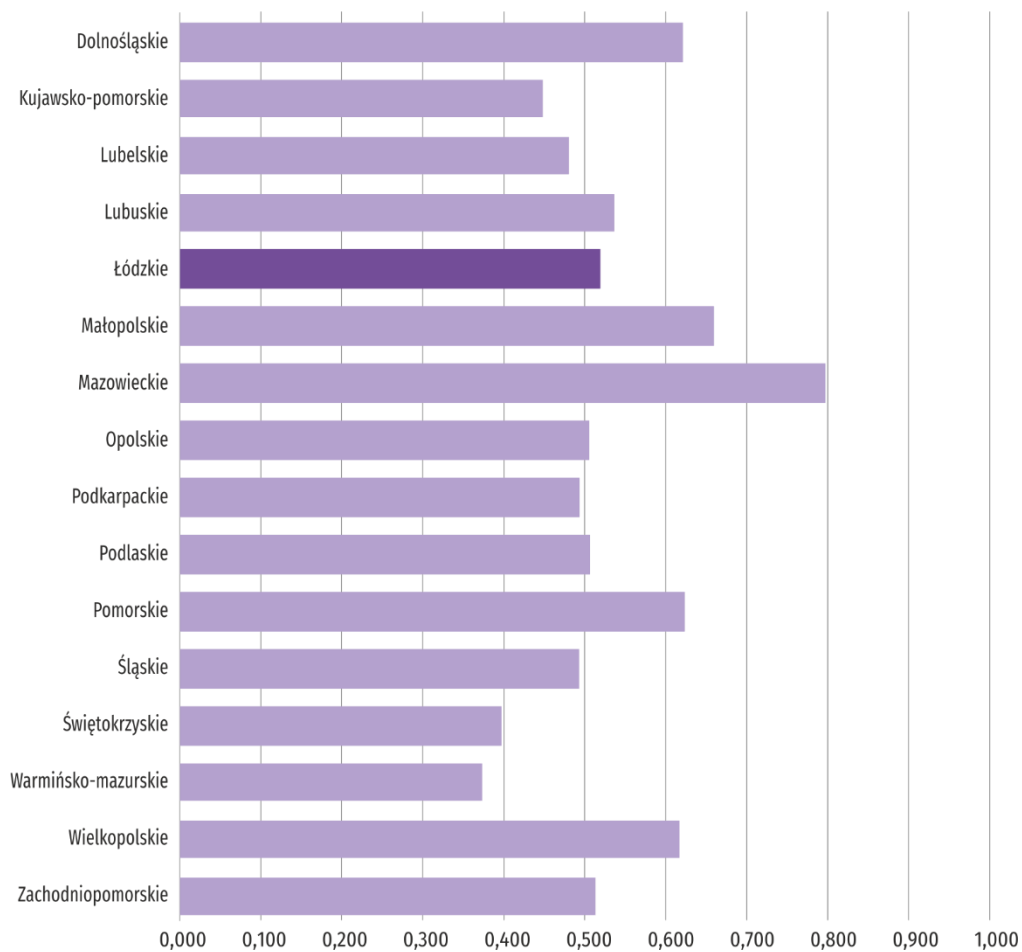
According to the classification adopted in the study, the value of the synthetic indicator places Łódzkie Voivodship in the group of voivodships with a **low standard of living**. Despite the improvement of group indicators in relation to the previous year in two areas: economic activity and infrastructure (6th place against 7th in 2015) and inhabitant's wealth and housing conditions (6th place against 7th in 2015), Łódzkie Voivodship was on the **seventh** place in general classification among all voivodships (as in the previous year).

In 2016, two voivodships – Mazowieckie and Małopolskie were in the group of voivodships with the **highest standard of living**. As in the previous year, Mazowieckie Voivodship took first place in the ranking due to the highest values of group indicators achieved in three areas: inhabitant's wealth and housing conditions, availability of social services and public safety as well as economic activity and infrastructure. Małopolskie Voivodship, thanks to the promotion to the second place in the ranking of all voivodships in 2016 (from the 3rd place it occupied in 2015) joined the group of voivodships with the highest standard of living. High position of the voivodship in the ranking is caused by the value of the indicator in the field of availability of social services and public safety, which placed voivodship on the third position in the group (against the 5th place in 2015).

Changes in relation to the previous year also occurred in the group of voivodships with a **high standard of living**. Pomorskie Voivodship moved up to the first position (from the 4th in 2015). This promotion was caused by the improvement of indicators in two areas: human resources and the labour market (3rd place against 4th in 2015), and inhabitant's wealth and housing conditions (3rd place against 4th in 2015). In this group, similarly to 2015, there were also two other voivodships – Dolnośląskie and Małopolskie.

The third, largest group of voivodships characterized by a **low standard of living** consisted of nine voivodships, as in the previous year. Łódzkie, just like last year, took second place in the group. The least favorable values were obtained for the indicator characterizing human resources and the labour market. This was mainly influenced by value of the indicators: life expectancy at birth: males (16th position among all voivodships), females (16th position against 15th in 2015) and population at non-working age per 100 persons of working age (16th position against 15th in 2015). The first place in the group and the largest increase of the ratio as compared to the previous year (1st position versus 4th in 2015) was obtained by Lubuskie Voivodship, thanks to the high, fourth position in the group inhabitant's wealth and housing conditions.

The **lowest standard of living**, based on the results of the synthetic index, was observed, similarly as in 2015, in Świętokrzyskie and Warmińsko-mazurskie voivodships. The last position of Warmińsko-mazurskie Voivodship was caused by the lowest value of group indicators in three areas: human resources and labour market (16th position), inhabitant's wealth and housing conditions (decrease from 15th position in 2015 to 16th), availability of social services and public safety (16th position).

Wykres 1. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2016 r.*Chart 1. Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2016*

Rozdział 1. Analiza syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności

Chapter 1. Analysis of the synthetic indicator of the standard of living of the population

1.1. Zastosowana metoda badawcza i dobór zmiennych

1.1. Methodology applied and selection of variables

W literaturze statystycznej, ekonomicznej i socjologicznej pojęcia dotyczące terminu „warunki życia” i innych pochodnych np. poziomu życia, jakości życia, dobrobytu społecznego itp. nie są do tej pory ujednoczone. Warunki życia definiowane są jednak najczęściej jako całość relacji w jakich żyje społeczeństwo, gospodarstwo domowe lub jednostka. Określane są często przez cztery podstawowe elementy:

- poziom dobrobytu ekonomicznego (dochód ludności), gwarantujący określony poziom zaspokojenia potrzeb materialnych,
- stopień wyposażenia w infrastrukturę mieszkaniową i komunalną (np. liczba gospodarstw domowych na 1 mieszkanie, liczba osób na 1 izbę, wyposażenie mieszkania w c.o., gaz, łazienkę itp., długość oczekiwania na mieszkanie i jego dostępność ekonomiczna),
- stopień wyposażenia w infrastrukturę społeczną (np. zabezpieczenie społeczne, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia),
- warunki środowiska naturalnego, w którym żyje człowiek (np. stopień zanieczyszczenia wód, powietrza itp.)¹.

W ramach tych grup do opisu warunków życia niezbędna staje się dalsza dezagregacja cech składowych, które łączą się z określonymi potrzebami człowieka.

Pojęcie „warunków życia (bytu) ludności” często stosowane jest zamiennie z pojęciem „poziomu życia ludności”. Warto jednak zaznaczyć, że terminy dotyczące tych zagadnień różnią się od siebie. Warunki życia na ogół określają całość czynników determinujących zaspokojenie potrzeb ludzkich, wpływających na poziom życia i możliwości ich zaspokojenia; poziom życia odnosi się zaś do samego stopnia zaspokojenia potrzeb ludzkich².

W trakcie prowadzenia badań empirycznych trudne jest dokonanie jednoznacznego podziału cech, polegające na przypisaniu ich do odpowiednich kategorii. Wynika to z faktu, że np. warunki pracy, sytuacja mieszkaniowa, warunki środowiska naturalnego itp. mogą określać zarówno warunki życia (bytu), jak i poziom życia.

W poniższym opracowaniu pojęcie poziomu życia ludności używane jest zamiennie z pojęciem warunków życia.

W opracowaniu, do oceny poziomu życia ludności, wykorzystano taksonomiczne bezwzorcowe syntetyczne miary rozwoju. Oceny poziomu życia ludności województwa łódzkiego, jak i określenie jego miejsca na tle pozostałych województw dokonano na podstawie wskaźnika syntetycznego, który uwzględnił szeroki zakres zagadnień.

Do określenia poziomu życia ludności wykorzystano 42 wskaźniki społeczno-ekonomiczne (subiektywnie wybrane z szerokiego zestawu zmiennych zaprezentowanych w tablicach w rozdziale 6), które zgrupowano w czterech podstawowych dziedzinach charakteryzujących badane zjawisko:

1. Zasoby ludzkie i rynek pracy;
2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza;
3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe;
4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne.

¹ Markowski T., *Lokalna polityka kształtowania warunków bytowych w świetle teorii efektów zewnętrznych*, „Acta Universitatis Lodzies”, Łódź 1987.

² Luszniewicz A., *Statystyka poziomu życia ludności*, PWN, Warszawa 1972.

Zbiór przyjętych zmiennych diagnostycznych, określających warunki życia ludności, podzielono na dwa podzbiory: stymulanty (x_S) i destymulanty (x_D). Wpływają one na zmienną syntetyczną w dwóch różnych kierunkach. Stymulanta (S) to taka wielkość, której wysokie wartości są pożądane z punktu widzenia charakterystyki agregatowej i powodują wzrost jej wartości. W przypadku destymulant (D) sytuacja jest odwrotna, a wysokie wartości zmiennych powodują obniżenie poziomu wartości miary agregatowej.³ Przykładem stymulanty w badaniu warunków życia ludności może być wielkość przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w zł), natomiast destymulanty – liczba bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy.

W przeprowadzonym badaniu wszystkim wskaźnikom diagnostycznym przypisano stałą wagę (równą 1), nadając im w ten sposób jednakowe znaczenie.

Tablica 1. Zestaw wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom życia ludności

Table 1. Set of socio-economic indicators characterizing the standard of living of the population

Wskaźniki	S – stymulanta D – destymulanta
1. Zasoby ludzkie i rynek pracy	
Ludność w wieku poniżej 25 lat w % ogółu ludności	S
Urodzenia żywe na 1000 ludności	S
Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej	S
Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci żeńskiej	S
Rozwody na 1000 ludności	D
Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	S
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	D
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	D
Stopa bezrobocia długotrwałego w %	D
Liczba osób bezrobotnych przypadających na 1 wolne miejsce pracy	D
Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – napływ do województwa z innych województw	S
Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – odpływ z województwa do innych województw	D
2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza	
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	S
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	S
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	S
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	S
Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) na 1 mieszkańca w zł	S
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) na 1 km ² w tonach	D
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	S
Zanieczyszczenia gazowe (bez dwutlenku węgla) zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	S
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	S
Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone w ciągu roku na 1 km ² w tonach	D
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia związanymi ze środowiskiem pracy na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości	D

³ Por. Grabiński T., Wydmus S., Zeliaś A., *Metody taksonometrii numerycznej w modelowaniu zjawisk społeczno-gospodarczych*, PWN, Warszawa 1989.

Tablica 1. Zestaw wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom życia ludności (dok.)

Table 1. Set of socio-economic indicators characterizing the standard of living of the population (cont.)

Wskaźniki	S – stymulanta D – destymulanta
3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe	
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł	S
Przeciętne miesięczne wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków	D
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	S
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	S
Gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone w zmywarkę do naczyń	S
Gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone w komputer osobisty z dostępem do Internetu	S
Gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone w samochód osobowy	S
Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności	D
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej minimum egzystencji	D
4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne	
Liczba ludności na 1 lekarza	D
Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	S
Liczba ludności na 1 przychodnię	D
Widzowie w kinach na 1000 ludności	S
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności	S
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat w % ludności odpowiadającej tej grupie wieku	S
Studenci szkół wyższych (bez cudzoziemców) na 10 tys. ludności	S
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10 tys. ludności	D
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	S
Wypadki drogowe na 10 tys. ludności	D

Zmienne diagnostyczne doprowadzono do porównywalności, poprzez nadanie im wartości niemianowanych i normalizację oraz ujednoczenie typu zmiennej, tj. nadanie wszystkim zmiennym charakteru stymulanty (przekształcenie destymulant w stymulanty). W tym celu mogą być stosowane różne metody normalizacyjne, takie jak m. in. rangowanie, przekształcenia ilorazowe czy standaryzacja.

W niniejszej publikacji, w celu normalizacji wartości cech, wykorzystano przekształcenie, w którym podstawą odniesienia były wartości optymalne (najlepsze) zmiennych diagnostycznych, zależne od tego, czy dana zmienna jest stymulantą czy destymulantą. Zastosowaną transformację można zapisać wzorem (1):

$$Z_{ik} = \frac{|X_{ik} - X_{ik(opt)}|}{X_{ik(max)} - X_{ik(min)}} \quad (1)$$

w szczególności dla stymulant wzór (1) przyjmuje postać (2):

$$sZ_{ik} = \frac{X_{ik} - X_{ik(min)}}{X_{ik(max)} - X_{ik(min)}} \quad (2)$$

a dla destymulant wzór (1) przyjmuje postać (3):

$${}_D Z_{ik} = \frac{X_{ik(max)} - X_{ik}}{X_{ik(max)} - X_{ik(min)}}, \quad (3)$$

gdzie:

Z_{ik} - znormalizowana wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu ($k = 1, \dots, K, i = 1, \dots, n$),

X_{ik} - wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu ($k = 1, \dots, K, i = 1, \dots, n$),

$X_{ik(opt)}$ - optymalna wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu, przy czym dla stymulant (subskrypt S) są to wartości maksymalne $X_{ik(max)}$, a dla destymulant (subskrypt D) są to wartości minimalne $X_{ik(min)}$.

W wyniku normalizacji, każdy ze wskaźników cząstkowych został przekształcony we wskaźnik mieszczący się w przedziale od 0 do 1 i mający charakter stymulanty. W przypadku zmiennych, będących oryginalnie stymulantami – najwyższa wartość wskaźnika dawała po przekształceniu najwyższą znormalizowaną wartość i w konsekwencji lokatę z numerem 1. W przypadku zmiennych, będących oryginalnie destymulantami, odwrotnie – najwyższą znormalizowaną wartość oraz najwyższą lokatę uzyskiwano w przypadku wskaźnika o najniższej wartości wyjściowej.

Po znormalizowaniu wartości cech diagnostycznych, dalszy etap analizy polegał na konstrukcji dla każdego z i obiektów **syntetycznych wskaźników grupowych**, których wartości mieściły się w przedziale od 0 do 1. Wykorzystana została w tym celu taksonomiczna $M_l^{(i)}$ bezwzorcowa metoda agregacji zmiennych polegająca na uśrednianiu znormalizowanych wartości zmiennych diagnostycznych:

$$M_l^{(i)} = \frac{1}{k_l} \sum_{k=1}^{k_l} Z_{ik} \quad (4)$$

k_l – liczba cech opisujących obiekty (województwa) w l -tym segmencie ($l = 1, 2, \dots, 4$).

W ostatnim etapie analizy dla każdego z i obiektów dokonano syntetycznej oceny warunków życia ludności na podstawie wartości wskaźników grupowych $M_l^{(i)}$.

Wskaźnik syntetyczny $M^{(i)}$ jest średnią arytmetyczną grupowych wskaźników syntetycznych $M_l^{(i)}$ (patrz tabl. 2).

Wartości obliczonego miernika syntetycznego $M^{(i)}$ mieszczą się w przedziale od 0 do 1, a jego interpretacja jest następująca – im wartość jest bliższa 1, tym i -ty obiekt⁴ posiada lepsze warunki życia ludności według przyjętych kryteriów (wskaźników grupowych):

$$M^{(i)} = \frac{1}{4} \sum_{l=1}^4 M_l^{(i)} \quad (5)$$

Wartości miernika $M^{(i)}$ wyznaczone dla każdego z i badanych obiektów (województw) pozwoliły na ich liniowe uporządkowanie i pogrupowanie w cztery skupiska⁵. Kolejne grupy województw z punktu widzenia warunków życia ludności zostały wyodrębnione poprzez dodanie do minimalnej wartości miernika syntetycznego $M_{\min} = \min M^{(i)}$ odpowiednio jednego, dwóch i trzech odchyłeń standardowych wartości wskaźnika

⁴ Taksonomicznymi jednostkami operacyjnymi (obiektami) w powyższym badaniu są województwa.

⁵ W analogiczny sposób dokonano wydzielenia skupisk w analizowanych segmentach.

syntetycznego S_M , przy czym średnią wartość wskaźnika syntetycznego \bar{M} oraz jego odchylenie standardowe S_M obliczono zgodnie ze wzorami (6) i (7):

$$\bar{M} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n M^{(i)} \quad (6)$$

$$S_M = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (M^{(i)} - \bar{M})^2} \quad (7)$$

Na podstawie wartości miernika $M^{(i)}$ wyróżniono cztery skupiska województw o podobnym poziomie warunków życia ludności, odpowiednio M_I , M_{II} , M_{III} i M_{IV} :

- najwyższy poziom życia:

$$M_I \geq \bar{M} + S_M, \quad (8)$$

- wysoki poziom życia:

$$\bar{M} \leq M_{II} < \bar{M} + S_M, \quad (9)$$

- niski poziom życia:

$$\bar{M} - S_M \leq M_{III} < \bar{M}, \quad (10)$$

- najniższy poziom życia:

$$M_{IV} < \bar{M} - S_M. \quad (11)$$

1.2. Analiza wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych charakteryzujących poziom życia ludności

1.2. *Partial indicators' analysis for respective groups of variables characterizing the standard of living of the population*

1.2.1. Zasoby ludzkie i rynek pracy

1.2.1. *Human resources and labour market*

W tej grupie wzięto pod uwagę 12 zmiennych diagnostycznych – 6 stymulant (ludność w wieku poniżej 25 lat w % ogółu ludności, urodzenia żywe na 1000 ludności, przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej, przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci żeńskiej, pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym i napływ ludności) oraz 6 destymulant (rozwoły na 1000 ludności, ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, stopa bezrobocia rejestrowanego, stopa bezrobocia długotrwałego, liczba bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy oraz odpływ ludności).

Najwyższą wartość wskaźnika grupowego otrzymano dla województwa małopolskiego (0,751), a najniższą dla województwa warmińsko-mazurskiego (0,295). Województwo łódzkie zajęło 15 pozycję z wartością wskaźnika równą 0,340 (patrz tabl. 2).

Na wysoką wartość wskaźnika grupowego dla województwa małopolskiego bezpośredni wpływ miały wartości następujących zmiennych diagnostycznych: przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej (0,971), przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci żeńskiej (0,955), napływ ludności (0,395), rozwody na 1000 ludności (0,714), stopa bezrobocia rejestrowanego (0,817) oraz stopa bezrobocia długotrwałego (0,804). W przypadku tych zmiennych województwo małopolskie zajęło 2 miejsce wśród wszystkich województw. O ostatnim miejscu województwa warmińsko-mazurskiego w omawianej grupie zdecydowały zmienne dotyczące rynku pracy: stopa bezrobocia rejestrowanego (0,000; 16 lokata), stopa bezrobocia długotrwałego (0,000; 16 lokata) oraz pracujący ogółem na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (0,000; 16 lokata).

Wszystkie województwa podzielono na cztery grupy. W grupie województw o najwyższym poziomie życia, w której wartość wskaźnika grupowego była większa lub równa 0,628 ($M_i \geq 0,628$) znalazły się województwa: małopolskie, wielkopolskie, pomorskie i mazowieckie. Do drugiej grupy (o wysokim poziomie życia), z wartościami wskaźnika w przedziale $<0,496;0,628$, zakwalifikowało się województwo podkarpackie oraz opolskie. Trzecią, najliczniejszą grupę stanowiły województwa o niskim poziomie życia, mieszczące się w przedziale $<0,364;0,496$). W grupie tej znalazły się następujące województwa: dolnośląskie, podlaskie, lubuskie, świętokrzyskie, lubelskie, śląskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie. Grupę czwartą (o najniższym poziomie życia), z wartością wskaźnika ($M_i < 0,364$), stanowiły dwa województwa: łódzkie i warmińsko-mazurskie.

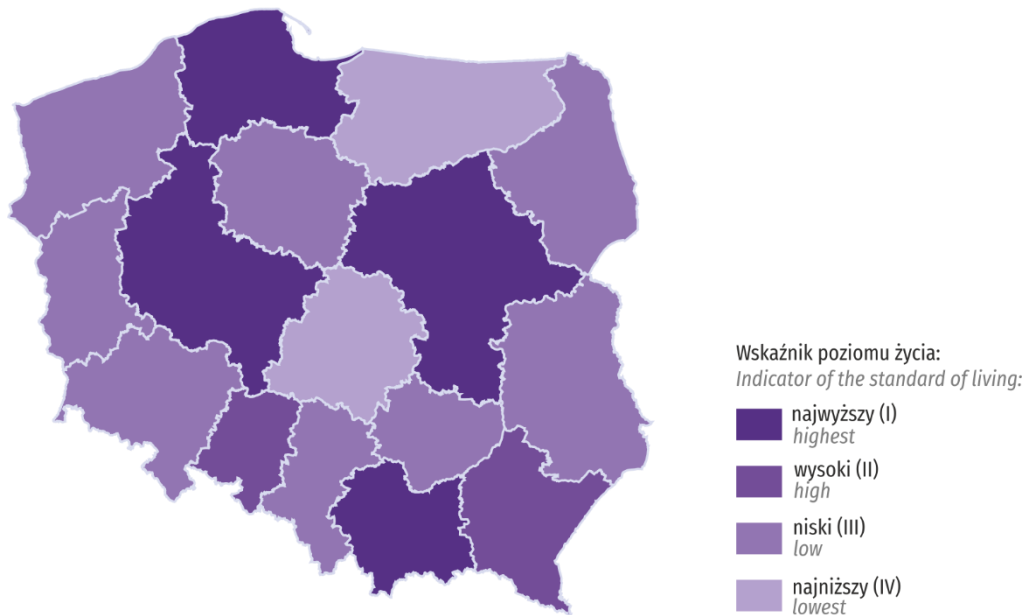
Województwo łódzkie, w świetle wartości syntetycznej dla tej grupy wskaźników, znalazło się wśród województw, które zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, określono jako województwa o najniższym poziomie życia. Bezpośredni wpływ na pozycję łódzkiego miały bardzo niskie wartości wskaźników dla zmiennych dotyczących przeciętnego dalszego trwania życia noworodka płci męskiej (0,000; 16 lokata wśród wszystkich województw), przeciętnego dalszego trwania życia noworodka płci żeńskiej (0,000; 16 lokata) oraz liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (0,000; 16 lokata). Najwyższą, czwartą lokatę, uzyskało województwo łódzkie dla zmiennej – pracujący ogółem na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (0,561).

Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej dały łódzkiemu odpowiednio:

- 7 lokatę według: migracji międzywojewódzkich na pobyt stały - napływ (0,130), rozwodów na 1000 ludności (0,429) oraz stopy bezrobocia rejestrowanego (0,613),
- 9 lokatę według stopy bezrobocia długotrwałego (0,554) oraz liczby bezrobotnych na 1 ofertę pracy (0,727),
- 11 lokatę według migracji międzywojewódzkich na pobyt stały – odpływ (0,589),
- 13 lokatę według ludności w wieku poniżej 25 lat (0,218),
- 14 lokatę według urodzeń żywych na 1000 ludności (0,256).

Mapa 1. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Zasoby ludzkie i rynek pracy

Map 1. Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Human resources and labour market

1.2.2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza*1.2.2. Economic activity and infrastructure*

Do grupy wskaźników charakteryzujących tę dziedzinę zaliczono 8 stymulant (produkt krajowy brutto w cenach bieżących na 1 mieszkańca, podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, nakłady na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca, stopień redukcji wytworzonych pyłowych zanieczyszczeń powietrza, stopień redukcji wytworzonych gazowych (bez dwutlenku węgla) zanieczyszczeń powietrza, ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania) oraz 3 destymulanty (emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w tonach na 1 km², odpady wytworzone w ciągu roku na 1 km² w tonach, liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych).

Pierwsze miejsce, z najwyższą wartością wskaźnika grupowego, zajęło województwo mazowieckie (0,957), na ostatniej pozycji znalazło się województwo śląskie (0,261), łódzkie zajęło 6 pozycję z wartością wskaźnika wynoszącą 0,581 (patrz tabl. 2).

Pozycja województwa mazowieckiego jest wynikiem uzyskania przez nie najwyższych wartości wskaźników (na poziomie 1,000) dla aż 6 zmiennych diagnostycznych: produkt krajowy brutto w cenach bieżących na 1 mieszkańca, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, nakłady na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 ludności. Najniższe wartości mazowieckie otrzymało dla zmiennej – emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) (0,968; 10 lokata).

Województwo śląskie, które zajęło ostatnią pozycję wśród wszystkich województw, najniższe wskaźniki uzyskało dla zmiennych: emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) (0,000; 16 lokata), zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (0,000; 16 lokata) oraz odpady wytworzone na 1 km² w tonach (0,000; 16 lokata). Bardzo korzystnie natomiast kształtował się dla tego województwa wskaźnik dotyczący przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (0,404; 3 lokata).

Analogicznie jak w pozostałych analizowanych dziedzinach, województwa zostały przyporządkowane do czterech grup wyznaczonych na podstawie wielkości wskaźnika grupowego.

W pierwszej grupie, o najwyższym poziomie życia, gdzie wartość wskaźnika była większa bądź równa 0,691 ($M_i \geq 0,691$) znalazło się jedynie województwo mazowieckie (0,957). W skład grupy drugiej, o wysokim poziomie życia, dla której wielkość wskaźnika kształtowała się w przedziale $<0,526;0,691$) weszło siedem województw: pomorskie (0,684), dolnośląskie (0,641), małopolskie (0,637), wielkopolskie (0,614), łódzkie (0,581), zachodniopomorskie (0,562) oraz lubuskie (0,532). Trzecią grupę, ze wskaźnikiem mieszczącym się w przedziale $<0,361;0,526$) tworzyło 6 województw: opolskie (0,479), kujawsko-pomorskie (0,464), podlaskie (0,448), podkarpackie (0,426), lubelskie (0,409) oraz warmińsko-mazurskie (0,369). Czwarta grupa województw, o najniższym poziomie wskaźnika ($M_i < 0,361$), objęła dwa województwa: świętokrzyskie (0,349) oraz śląskie (0,261).

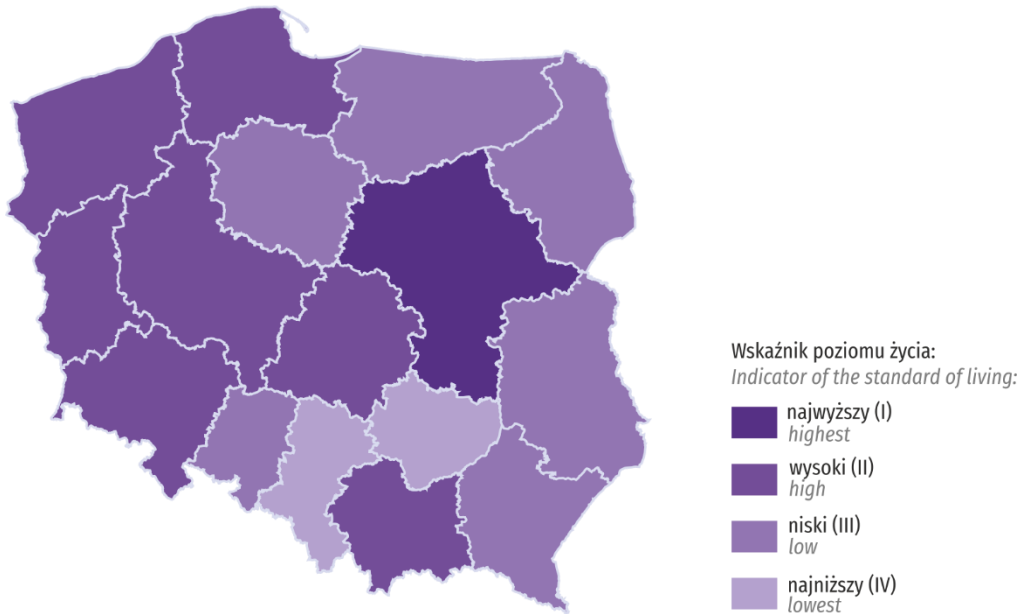
W świetle analizy wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących aktywność i infrastrukturę gospodarczą, województwo łódzkie znalazło się w grupie województw o wysokim poziomie życia. Na tę pozycję regionu zasadniczy wpływ miały wartości wskaźników dla następujących zmiennych diagnostycznych: stopień redukcji wytworzonych pyłowych zanieczyszczeń powietrza, gdzie łódzkie osiągnęło najwyższy poziom wskaźnika, równy 1,000, zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych (0,781; 3 lokata) oraz stopień redukcji wytworzonych gazowych (bez dwutlenku węgla) zanieczyszczeń powietrza (0,920; 3 lokata). Najmniej korzystnie kształtowały się wskaźniki dotyczące emisji przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) powietrza na 1 km² (0,909; 14 lokata wśród wszystkich województw), odpadów wytworzonych w ciągu roku na 1 km² w tonach (0,790; 14 lokata), ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w % ścieków wymagających oczyszczenia (0,809; 13 lokata).

Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej uplasowały łódzkie na następujących pozycjach:

- 6 lokata według produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w zł (0,275) oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w zł (0,171),
- 8 lokata według nakładów na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca (0,165) oraz podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,297),
- 10 lokata według liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (0,280).

Mapa 2. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Aktywność i infrastruktura gospodarcza

Map 2. Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Economic activity and infrastructure

1.2.3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe*1.2.3. Inhabitant's wealth and housing conditions*

Do analizy w tej grupie wybrano 6 zmiennych będących stymulantami (przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł, mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności, gospodarstwa domowe wyposażone w zmywarkę w % ogółu gospodarstw domowych, gospodarstwa domowe wyposażone w komputer osobisty z dostępem do Internetu w % ogółu gospodarstw domowych, gospodarstwa domowe posiadające samochód osobowy w % ogółu gospodarstw domowych, zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności) oraz 3 zmienne wpływające negatywnie na warunki życia, czyli destymulanty (przeciętne miesięczne wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków, osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności oraz wskaźnik zagrożenia ubóstwem w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej minimum egzystencji).

Najwyższą wartość wskaźnika grupowego, otrzymano dla województwa mazowieckiego (0,868), najniższą dla świętokrzyskiego (0,328). Łódzkie, z wartością wskaźnika grupowego równą 0,636, uplasowało się na 6 miejscu (patrz tabl. 2).

Najwyższa pozycja województwa mazowieckiego jest efekt wpływu zmiennych charakteryzujących przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł (1,000; 1 lokata wśród wszystkich województw), gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone w komputer osobisty z dostępem do Internetu (1,000; 1 lokata), mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności oraz zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (1,000; 1 lokata).

Ostatnia pozycja województwa świętokrzyskiego wynika z przyjmowania najniższych wartości wskaźników dla następujących zmiennych diagnostycznych: gospodarstwa domowe wyposażone w zmywarkę w % ogółu gospodarstw domowych (0,000; 16 lokata), gospodarstwa domowe wyposażone w komputer osobisty z dostępem do Internetu w % ogółu gospodarstw domowych (0,063; 15 lokata).

W analizowanym zbiorze zmiennych również zastosowano podział na 4 grupy w ten sposób, że najwyższe wartości wskaźników charakteryzują województwa o najwyższym poziomie zamożności mieszkańców i najlepszych warunkach mieszkaniowych. W pierwszej grupie, ze wskaźnikiem $M_i \geq 0,712$, znalazło się województwo mazowieckie (0,868) oraz województwo dolnośląskie (0,718). Do drugiej grupy zaklasyfikowało się 6 województw, dla których wartość wskaźnika grupowego mieściła się w przedziale $<0,575;0,712$ – pomorskie (0,705), lubuskie (0,674), śląskie (0,656), łódzkie (0,636), wielkopolskie (0,627), małopolskie (0,605). Trzecia grupa, w przedziale $<0,437;0,575$, objęła 6 województw: opolskie (0,558), zachodniopomorskie (0,541), lubelskie (0,476), kujawsko-pomorskie (0,465), podlaskie (0,463) oraz podkarpackie (0,454). Najniższe wartości wskaźników grupowych ($M_i < 0,437$) otrzymały następujące województwa: warmińsko-mazurskie (0,418) i świętokrzyskie (0,328).

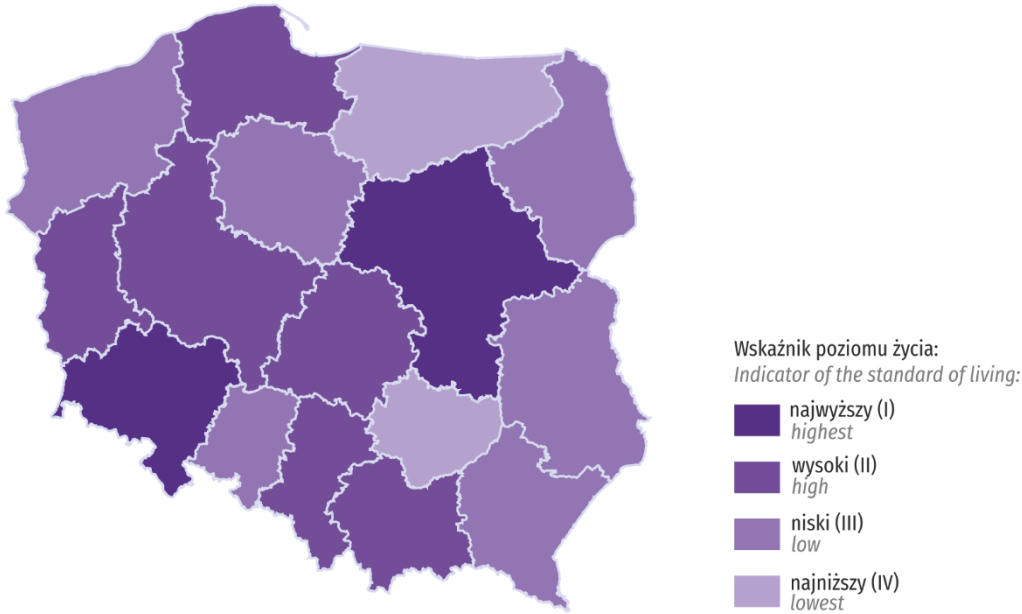
Zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, wartość wskaźnika grupowego lokuje łódzkie wśród województw o wysokim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na pozycję województwa w tej dziedzinie miały następujące zmienne diagnostyczne: zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (0,917; 2 lokata) oraz wskaźnik zagrożenia ubóstwem w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej minimum egzystencji (0,815; 2 lokata).

Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej dały łódzkiemu odpowiednio:

- 5 lokatę według odsetka gospodarstw domowych posiadających samochód osobowy (0,583) oraz przeciętnych miesięcznych wydatków na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków (0,892; 5 lokata),
- 7 lokatę według przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł (0,501) oraz liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności (0,730),
- 9 lokatę według odsetka gospodarstw domowych wyposażonych w zmywarkę (0,587),
- 10 lokatę według odsetka gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do Internetu (0,486),
- 13 lokatę według liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności (0,214).

Mapa 3. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe

Map 3. Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Inhabitants' wealth and housing conditions

1.2.4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne

1.2.4. Availability of social services and public safety

W tym bloku tematycznym uwzględniono 6 zmiennych będących stymulantami (łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności, widzowie w kinach na 1000 ludności, widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności, dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat w % ludności odpowiadającej tej grupie wieku, studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności i wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych) oraz 4 zmienne wpływające negatywnie na warunki życia, czyli destymulanty (liczba ludności na 1 lekarza, liczba ludności na 1 przychodnię, liczba przestępstw stwierdzonych na 10 tys. ludności, wypadki drogowe na 10 tys. ludności).

Pierwsze miejsce, analogicznie jak w dwóch poprzednich dziedzinach, zajęło województwo mazowieckie z wartością wskaźnika grupowego równą 0,723, na ostatniej pozycji znalazło się natomiast województwo warmińsko-mazurskie (0,413). Łódzkie zajęło 9 lokatę ze wskaźnikiem na poziomie 0,521 (patrz tabl. 2).

Dla uzyskania czołowej pozycji przez województwo mazowieckie istotne okazały się zmienne diagnostyczne z zakresu kultury i zdrowia: widzowie w kinach na 1000 ludności (1,000; 1 lokata wśród wszystkich województw), studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności (1,000; 1 lokata), dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat w % ludności odpowiadającej tej grupie wieku (1,000; 1 lokata).

Na ostatnią pozycję warmińsko-mazurskiego znaczący wpływ miały niskie wartości następujących wskaźników: dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat w % ludności odpowiadającej tej grupie wieku (0,000; 16 lokata), studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności (0,180; 14 lokata) oraz wypadki drogowe na 10 tys. ludności (0,468; 13 lokata).

Analogicznie jak w poprzednich analizowanych zbiorach zmiennych, województwa zostały podzielone na 4 grupy w ten sposób, że największe wartości wskaźników charakteryzują województwa o najwyższym poziomie dostępności usług społecznych i bezpieczeństwa publicznego. W pierwszej grupie ($M_i \geq 0,639$)

znalazły się województwa: mazowieckie (0,723), śląskie (0,651) oraz małopolskie (0,646). Do drugiego przedziału <0,550;0,639), czyli województw o wysokim poziomie życia, zakwalifikowało się dolnośląskie (0,636), podlaskie (0,626) oraz lubelskie (0,621). W dalszej kolejności, według wskaźnika <0,461;0,550), uplasowały się województwa: zachodniopomorskie (0,547), wielkopolskie (0,544), łódzkie (0,521), podkarpackie (0,509), świętokrzyskie (0,494), kujawsko-pomorskie (0,483), opolskie (0,472). Najniższe wartości wskaźników ($M_i < 0,461$) odnotowano dla województw lubuskiego (0,460), pomorskiego (0,457) i warmińsko-mazurskiego (0,413).

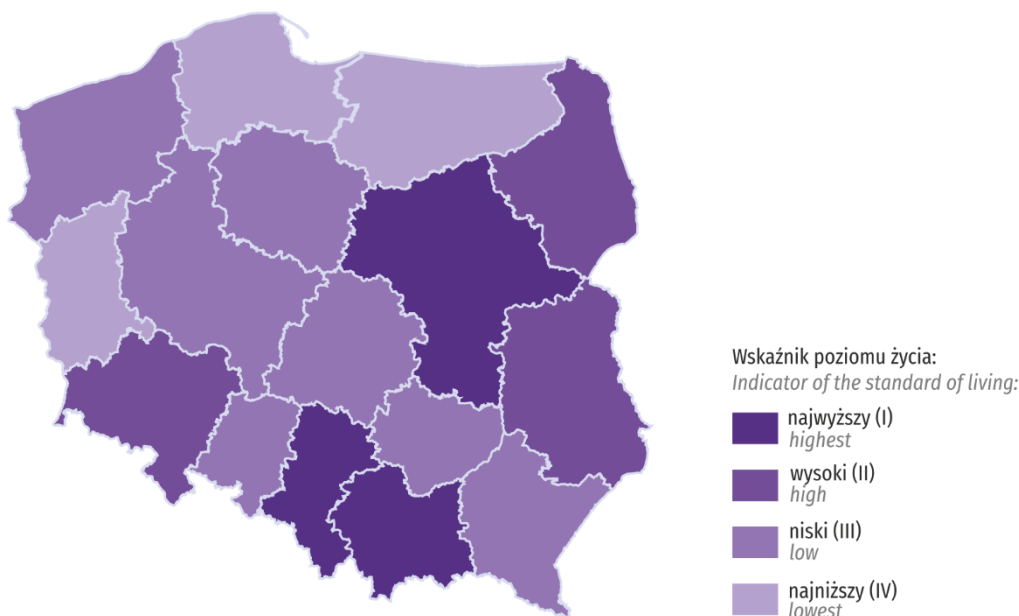
Analiza wartości wskaźników dla tej grupy tematycznej wskazuje, że województwo łódzkie znalazło się wśród województw określonych jako województwa o niskim poziomie życia. Na taką pozycję regionu zasadniczy wpływ miały negatywne wartości wskaźników z zakresu bezpieczeństwa publicznego: wypadki drogowe na 10 tys. ludności (0,000; 16 lokata wśród wszystkich województw) oraz wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych (0,317; 14 lokata). Bardzo korzystnie natomiast kształtowały się wskaźniki dotyczące ochrony zdrowia, tj.: liczba ludności na 1 lekarza (1,000; 1 lokata wśród wszystkich województw), liczba ludności na 1 przychodnię (1,000; 1 lokata) oraz łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności (0,735; 3 lokata).

Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej uplasowały łódzkie na następujących pozycjach:

- 7 lokata według liczby studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności (0,483), ilości dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat w % ludności odpowiadającej tej grupie wieku (0,643) oraz liczby przestępstw stwierdzonych na 10 tys. ludności (0,491),
- 10 lokata według liczby widzów w kinach na 1000 ludności (0,342),
- 11 lokata według liczby widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności (0,198).

Mapa 4. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2016 r. – Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne

Map 4. Group indicator of the standard of living of the population in 2016 – Availability of social services and public safety

1.3. Syntetyczna ocena poziomu życia mieszkańców województwa łódzkiego

1.3. Overall evaluation of the standard of living of the population in Łódzkie Voivodship

W ostatnim etapie analizy dla każdego z województw dokonano syntetycznej oceny warunków życia ludności na podstawie wartości wskaźników grupowych.

Wszystkie województwa zostały przyporządkowane do czterech grup wyznaczonych na podstawie wielkości wskaźnika syntetycznego (uwzględniającego średnią arytmetyczną oraz odchylenie standardowe). O zaliczeniu danego województwa do odpowiedniej grupy i zajęciu odpowiedniej pozycji w rankingu, zadecydował różny poziom wartości wskaźników grupowych, które z kolei ukształtowała różna wartość zmiennych diagnostycznych.

Do pierwszej grupy województw, charakteryzujących się **najwyższym** poziomem życia ($M_i \geq 0,642$), zakwalifikowało się województwo mazowieckie z wartością wskaźnika syntetycznego równą 0,797 oraz małopolskie ze wskaźnikiem 0,660. Województwo mazowieckie uzyskało najwyższe w kraju wskaźniki grupowe w trzech dziedzinach: zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,868), dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (0,723) oraz aktywność i infrastruktura gospodarcza (0,957). Natomiast województwo małopolskie drugie miejsce w rankingu województw zawdzięcza pierwszej lokacie, którą uzyskało w grupie zasoby ludzkie i rynek pracy (0,751).

W drugiej grupie, charakteryzującej się **wysokim** poziomem życia ($0,642 > M_i \geq 0,537$), znalazły się województwa: pomorskie (0,624), dolnośląskie (0,622) i wielkopolskie (0,617). Na tak dobrą pozycję województwa pomorskiego zasadniczy wpływ miała wysoka wartość wskaźnika aktywność i infrastruktura gospodarcza (0,684) plasująca go na 2 miejscu w grupie. W przypadku województwa dolnośląskiego istotny okazał się wskaźnik grupowy charakteryzujący zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,718; druga lokata w grupie). Znaczący wpływ na pozycję województwa wielkopolskiego miał wskaźnik z grupy tematycznej zasoby ludzkie i rynek pracy (0,682; 2 lokata w grupie).

Trzecia grupa charakteryzująca się **niskim** poziomem życia ($0,537 > M_i \geq 0,431$) obejmuje województwa: lubuskie (0,537), łódzkie (0,520), zachodniopomorskie (0,513), podlaskie (0,507), opolskie (0,505), podkarpackie (0,494), śląskie (0,493), lubelskie (0,480) oraz kujawsko-pomorskie (0,449). Najkorzystniejszy wynik w tej klasyfikacji uzyskało województwo lubuskie dzięki wysokiej, czwartej lokacie w grupie zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,674).

Do ostatniej grupy, obejmującej województwa o **najniższym** poziomie życia ($M_i < 0,431$), zaliczono świętokrzyskie (0,397) oraz warmińsko-mazurskie (0,374). Najlepszy wynik uzyskało województwo świętokrzyskie dla wskaźnika grupowego charakteryzującego zasoby ludzkie i rynek pracy (0,416).

Wyniki przeprowadzonej analizy wykazują, że najniższy poziom życia obserwowano w województwie warmińsko-mazurskim, które w grupach: zasoby ludzkie i rynek pracy (0,295) oraz dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (0,413) uzyskało najniższą lokatę wśród wszystkich województw natomiast w grupie zamożność mieszkańców przedostatnią, 15 pozycję z wartością wskaźnika grupowego na poziomie 0,418.

Analiza syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności pozwoliła określić położenie województwa łódzkiego w układzie przestrzennym na tle pozostałych województw. Łódzkie zajęło 7 pozycję w rankingu wszystkich województw z wartością wskaźnika syntetycznego równą 0,520.

W ramach grupy województw o niskim poziomie życia, województwo łódzkie uplasowało się na drugiej pozycji. Najwyższą lokatę (szóstą), w ramach wskaźników grupowych, łódzkie odnotowało w dziedzinach: zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,636) oraz aktywność i infrastruktura gospodarcza (0,581). Najniższy natomiast wskaźnik grupowy odnotowano dla łódzkiego w obszarze zasoby ludzkie i rynek pracy (0,340; 15 lokata w grupie).

Tablica 2. Wartości wskaźników grupowych i syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności województwa łódzkiego na tle innych województw w 2016 r.

Table 2. The values of group indicators and synthetic indicator of the standard of living of the population in Łódzkie Voivodship compared to other voivodships in 2016

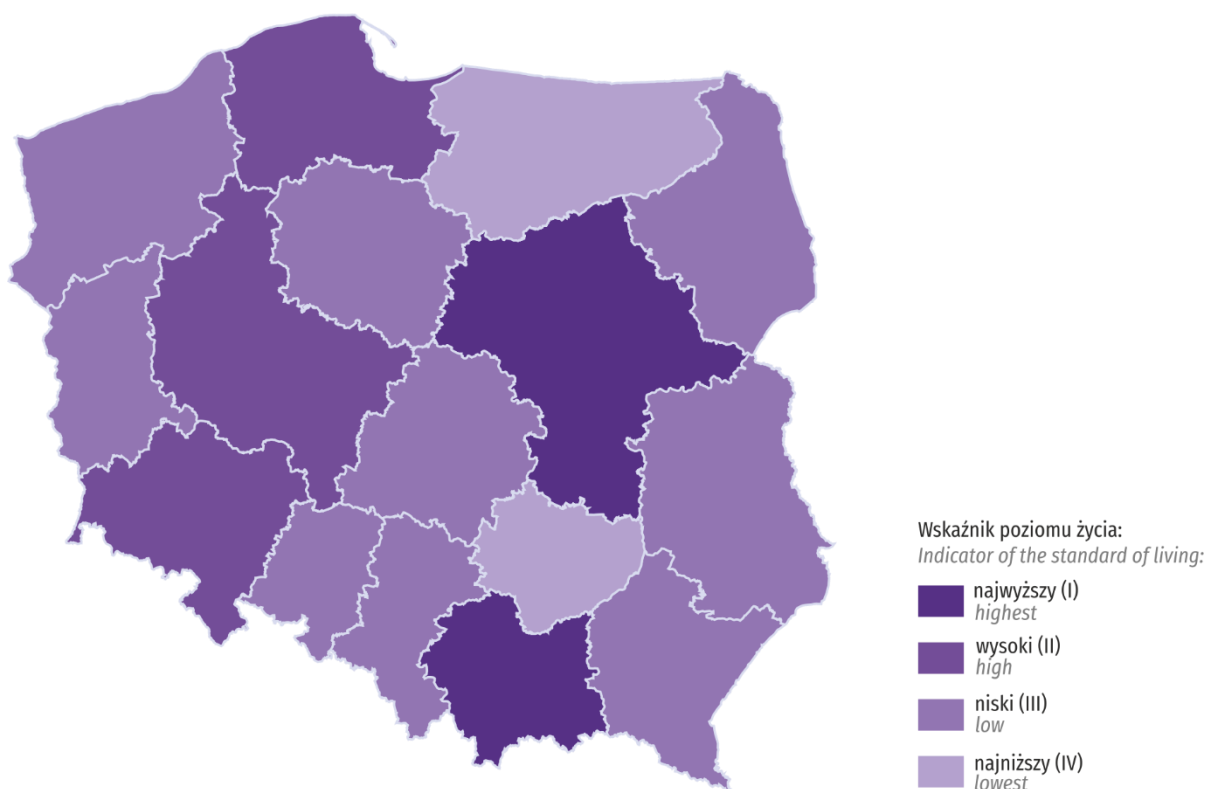
Wyszczególnienie Specification	Wskaźniki grupowe Group indicators								Wskaźnik syntetyczny Synthetic indicator	
	zasoby ludzkie i rynek pracy Human resources and labour market		aktywność i infrastruktura gospodarcza Economic activity and infrastructure		zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe Inhabitants' wealth and housing conditions		dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne Availability of social services and public safety			
Dolnośląskie	0,494	7	0,641	3	0,718	2	0,636	4	0,622	4
Kujawsko-pomorskie	0,382	14	0,464	10	0,465	12	0,483	12	0,449	14
Lubelskie	0,412	11	0,409	13	0,476	11	0,621	6	0,480	13
Lubuskie	0,480	9	0,532	8	0,674	4	0,460	14	0,537	6
Łódzkie	0,340	15	0,581	6	0,636	6	0,521	9	0,520	7
Małopolskie	0,751	1	0,637	4	0,605	8	0,646	3	0,660	2
Mazowieckie	0,639	4	0,957	1	0,868	1	0,723	1	0,797	1
Opolskie	0,513	6	0,479	9	0,558	9	0,472	13	0,505	10
Podkarpackie	0,586	5	0,426	12	0,454	14	0,509	10	0,494	11
Podlaskie	0,493	8	0,448	11	0,463	13	0,626	5	0,507	9
Pomorskie	0,648	3	0,684	2	0,705	3	0,457	15	0,624	3
Śląskie	0,404	12	0,261	16	0,656	5	0,651	2	0,493	12
Świętokrzyskie	0,416	10	0,349	15	0,328	16	0,494	11	0,397	15
Warmińsko-mazurskie	0,295	16	0,369	14	0,418	15	0,413	16	0,374	16
Wielkopolskie	0,682	2	0,614	5	0,627	7	0,544	8	0,617	5
Zachodniopomorskie	0,402	13	0,562	7	0,541	10	0,547	7	0,513	8
Średnia arytmetyczna Arithmetic mean	0,496	x	0,526	x	0,575	x	0,550	x	0,537	x
Odchylenie standardowe Standard deviation	0,132	x	0,165	x	0,137	x	0,089	x	0,106	x

U w a g a . W tabelicy zaprezentowano wartości wskaźników zaokrąglone do trzech miejsc po przecinku, natomiast poszczególne lokaty ustalono na podstawie pełnych wartości.

Note. The table presents the values of indicators rounded to three decimal places, whereas the individual positions were determined on the basis of full values.

Mapa 5. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2016 r.

Map 5. Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2016

Rozdział 2. Warunki życia ludności w województwie łódzkim w latach 2015-2016 – podstawowe tendencje

Chapter 2. Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2015-2016 – basic trends

Na poziom życia mieszkańców ma wpływ wiele czynników zarówno środowiskowych, gospodarczych, jak i społecznych. Można wśród nich wymienić m.in. stan i zanieczyszczenie powietrza i wód, strukturę demograficzną ludności, sytuację na rynku pracy, zmiany w strukturze podmiotów gospodarczych oraz dostępność usług związanych z edukacją czy ochroną zdrowia. Zmiany w poziomie życia znajdują swoje odzwierciedlenie również w strukturze dochodów i wydatków gospodarstw domowych. Poniżej zestawiono informacje o wybranych zmianach w tym zakresie, jakie zaszły w województwie łódzkim w latach 2015-2016:

- W województwie łódzkim obserwuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców. W 2016 r. liczba ludności zmniejszyła się o 0,3% (tj. o 8,3 tys.) w porównaniu z 2015 r. Jest to efekt zarówno ujemnego przyrostu naturalnego, jak i ujemnego salda migracji. W 2016 r. zmarło 30,2 tys. osób, a urodzeń żywych odnotowano 22,8 tys. Po raz kolejny liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń, ale przewaga zgonów nad liczbą urodzeń zmniejszyła się z 9012 do 7419 w stosunku do roku poprzedniego. Liczba osób opuszczających na stałe województwo łódzkie przewyższyła liczbę imigrantów. Na pobyt stały, z innych regionów Polski, w województwie łódzkim zameldowało się 4,2 tys. osób, a wyjechało 5,9 tys. mieszkańców.
- Nastąpiły dalsze przesunięcia w strukturze mieszkańców według wieku, świadczące o postępującym procesie starzenia się populacji. Odsetek osób w wieku poniżej 25 lat w ludności ogółem zmniejszył się do poziomu 24,6% (wobec 24,9% w 2015 r.), przy jednoczesnym wzroście odsetka osób w wieku 65 lat i więcej – z 17,6% do 18,3%. Rezultatem tych zmian było pogorszenie wskaźnika obciążenia demograficznego – liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 62,9 w 2015 r. do 64,7 w 2016 r.
- W 2016 r. w województwie łódzkim zawarto 11,7 tys. małżeństw, tj. o 2,2% więcej niż w 2015 r., rozwiodło się natomiast 4,1 tys. par małżeńskich, tj. o 7,4% więcej niż w roku poprzednim (wobec spadku o 13,4% w 2015 r.).
- Liczba pracujących w 2016 r. wyniosła 980,4 tys. osób (wobec 956,9 tys. w 2015 r.). Wzrost ten przełożył się na zwiększenie liczby pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – z 625 do 650.

Jednocześnie w 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 pracujących ze 114 na 93. Stopa bezrobocia rejestrowanego spadła z 10,3% w 2015 r. do 8,5%. W populacji bezrobotnych odnotowano wzrost odsetka pozostających bez pracy dłużej niż rok – z 42,0% do 43,1% oraz spadek liczby bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy (stan w końcu roku) – z 33 osób do 23 w 2016 r.

Liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia związanymi ze środowiskiem pracy na 1000 zatrudnionych w badanej zbiorowości wzrosła, w stosunku do roku poprzedniego, z 26,1 do 29,9.

- W 2016 r. odnotowano wzrost zarówno wynagrodzeń, jak i świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej wzrosło o 3,9% do poziomu 3712,34 zł, a przeciętna miesięczna emerytura i renta zwiększyła się o 1,6% i osiągnęła wartość 1873,52 zł.
- Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w 2016 r. w gospodarstwach domowych zwiększył się o 7,1% i wyniósł 1458,23 zł, w rezultacie wzrosły także o 5,2% przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych, do poziomu 1205,71 zł (wobec 1146,23 zł w 2015 r.). Poprawie uległo wyposażenie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania, m.in. w zmywarkę do naczyń (28,4% wobec 26,4%), telefon komórkowy (96,4% wobec 95,8%) oraz komputer z dostępem do Internetu (71,8% wobec 71,1%).

Znaczej poprawie uległy wskaźniki dotyczące zagrożenia ubóstwem. Odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej poziomu minimum egzystencji)

obniżył się z 5,7% w 2015 r. do 2,7% w 2016 r. Na niższym poziomie niż w poprzednim roku kształtowała się również wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym (pokazującego odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych) i wyniosła 9,3% (wobec 12,3% w 2015 r.). W 2016 r. poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło 9,1% osób (spadek o 1,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego).

Rozdział 3. Warunki życia ludności w województwie łódzkim – – wybrane dane

Chapter 3. Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship – – selected data

Tablica 1 (3). Ruch naturalny ludności

Table 1 (3). Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Małżeństwa Marriages		Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
		Ogółem Total	w tym wyznaniowe ^a of which religious ^a			Ogółem total	w tym niemowląt of which infants	
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers								
OGÓŁEM TOTAL	2010	14 513	10 013	4 267	25 526	31 221	101	-5 695
	2015	11 456	7 258	3 806	22 113	31 125	106	-9 012
	2016	11 712	7 441	4 086	22 794	30 213	86	-7 419
Na 1000 ludności Per 1000 population								
OGÓŁEM TOTAL	2010	5,7	3,9	1,7	10,0	12,3	4,0 ^b	-2,2
	2015	4,6	2,9	1,5	8,9	12,5	4,8 ^b	-3,6
	2016	4,7	3,0	1,6	9,2	12,1	3,8^b	-3,0

a Ze skutkami cywilnymi. b Na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b Per 1000 live births.

Tablica 2 (4). Wybrane dane o ochronie środowiska

Table 2 (4). Selected data about environmental protection

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII) Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)	112	113	119
Emisja zanieczyszczeń: Emission of pollutants:			
w tysiącach ton: in thousand tonnes:			
pyłowych particulates	4,2	2,8	2,3
w tym pyły ze spalania paliw of which particulates from the combustion of fuels	3,5	2,2	1,7
gazowych (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)	166,3	154,2	107,2

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

Tablica 2 (4). Wybrane dane o ochronie środowiska (dok.)

Table 2 (4). Selected data about environmental protection (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Emisja zanieczyszczeń (dok.): <i>Emission of pollutants (cont.):</i>			
na 1 mieszkańca w tonach: <i>per capita in tonnes:</i>			
pyłowych <i>particulates</i>	0,002	0,001	0,001
gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	0,065	0,062	0,043
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych: <i>Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced:</i>			
pyłowych <i>particulates</i>	99,9	99,9	100,0
gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	64,5	77,4	85,7
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia <i>Industrial and municipal wastewater treated in % of requiring treatment</i>	99,5	97,0	96,0
Ścieki przemysłowe i komunalne nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³ <i>Industrial and municipal wastewater untreated per 1 km² in dam³</i>	0,0	0,2	0,2
Odpady ^b wytworzone w ciągu roku na 1 km ² w tonach <i>Generated waste^b during the year per 1 km² in tonnes</i>	338,8	600,8	602,0

b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

b Excluding municipal waste.

**Tablica 3 (5). Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona
Stan w dniu 31 XII**Table 3 (5). *Legally protected areas possessing unique environmental value
As of 31 XII*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	
	w ha in ha			w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship
OGÓŁEM^a TOTAL^a	359 245,4	357 795,8	358 153,8	19,7
Parki narodowe ^b National parks ^b	68,3	68,3	68,3	0,0
Rezerwaty przyrody ^b Nature reserves ^b	7 440,1	7 418,8	7 418,8	0,4
Parki krajobrazowe ^{bc} Scenic parks ^{bc}	95 466,1	95 911,0	95 911,0	5,3
Obszary chronionego krajobrazu ^c Protected landscape areas ^c	243 264,4	240 883,3	240 883,3	13,2
Stanowiska dokumentacyjne Documentation sites	33,8	33,7	33,7	0,0
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe Landscape-nature complexes	11 512,1	11 827,1	12 182,7	0,7
Użytki ekologiczne Ecological arable lands	1 460,6	1 653,9	1 656,1	0,1

a Patrz uwagi metodyczne. b Bez otuliny. c Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See methodological notes. b Excluding protection zones. c Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

**Tablica 4 (6). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto oraz przeciętne miesięczne świadczenie emerytalno-
-rentowe**Table 4 (6). *Average monthly gross wages and salaries and gross retirement pay pension benefits*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015		2016
	w zł in zł			
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto Average monthly gross wages and salaries	2 877,62	3 574,28		3 712,34
Przeciętna miesięczna emerytura wypłacana przez ZUS Average monthly retirement pay paid by the Social Insurance Institution	1 581,99	1 952,35		1 982,04
Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy wypłacona przez ZUS Average monthly pension resulting from an inability to work paid by the Social Insurance Institution	1 089,36	1 386,98		1 403,61
Przeciętna miesięczna emerytura i renta rolników indywidualnych ^a Average monthly retirement pay and pension of farmers ^a	940,86	1 168,00		1 170,59

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in the case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

**Tablica 5 (7). Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy
Stan w dniu 31 XII**Table 5 (7). Registered unemployed persons, unemployment rate and job offers
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers			
Bezrobotni zarejestrowani Registered unemployed persons	13 1617	10 9510	91 041
mężczyźni men	65 360	55 006	44 925
kobiety women	66 257	54 504	46 116
Oferty pracy Job offers	1 345	3 308	4 002
Bezrobotni na 1 ofertę pracy Unemployed per 1 job offer	98	33	23
W % ogółu bezrobotnych In % of total unemployed persons			
Dotychczas niepracujący Previously not employed	15,9	12,3	10,7
Posiadający prawo do zasiłku Possessing benefit rights	17,0	13,2	13,5
Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	12,2	10,3	8,5

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Tablica 6 (8). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Table 6 (8). Average monthly per capita available income of households

Wyszczególnienie Specification	2010		2015		2016	
	w zł in zł	w odsetkach in percent	w zł in zł	w odsetkach in percent	w zł in zł	w odsetkach in percent
Dochód rozporządzalny Available income	1 178,73	100,0	1 362,03	100,0	1 458,23	100,0
w tym: of which:						
z pracy najemnej from hired work	594,75	50,5	724,87	53,2	752,60	51,6
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie from a private farm in agriculture	55,10	4,7	46,20	3,4	57,44	3,9
z pracy na własny rachunek from self-employment	118,86	10,1	113,78	8,4	118,22	8,1
ze świadczeń społecznych from social benefits	353,17	30,0	403,54	29,6	459,84	31,5

Tablica 7 (9). Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Table 7 (9). Average monthly per capita expenditures of households

Wyszczególnienie Specification	2010		2015		2016	
	w zł in zł	w odsetkach in percent	w zł in zł	w odsetkach in percent	w zł in zł	w odsetkach in percent
Wydatki ogółem^a <i>Total expenditures^a</i>	1 049,80	100,0	1 146,23	100,0	1 205,71	100,0
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b <i>of which consumer foods and services^b</i>	995,98	94,9	1 090,71	95,2	1 151,77	95,5
w tym: <i>of which:</i>						
żywność i napoje bezalkoholowe <i>food and non-alcoholic beverages</i>	245,61	23,4	263,91	23,0	273,46	22,7
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages and tobacco</i>	28,31	2,7	26,93	2,3	27,76	2,3
odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	55,20	5,3	64,35	5,6	73,71	6,1
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii <i>housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	201,89	19,2	218,06	19,0	217,05	18,0
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego <i>furnishings, household equipment and routine maintenance of the house</i>	50,23	4,8	56,40	4,9	59,91	5,0
zdrowie <i>health</i>	52,28	5,0	64,45	5,6	64,65	5,4
transport <i>transport</i>	100,59	9,6	98,89	8,6	117,31	9,7
łąączność ^c <i>communication^c</i>	43,99	4,2	54,10	4,7	55,01	4,6
rekreacja i kultura ^d <i>recreation and culture^d</i>	82,62	7,9	86,43	7,5	86,65	7,2
edukacja ^e <i>education^e</i>	15,21	1,4	10,03	0,9	10,16	0,8
restauracje i hotele <i>restaurants and hotels</i>	27,53	2,6	46,81	4,1	52,15	4,3
inne towary i usługi <i>miscellaneous foods and services</i>	69,87	6,7	77,62	6,8	88,00	7,3

a łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzaju wydatków. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami za usługi internetowe. d Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. e łącznie z wychowaniem przedszkolnym.
a Including expenditures for life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c Since 2013 including expenditures for Internet services. d Since 2013 excluding expenditures for Internet services. e Including pre-school education.

Tablica 8 (10). Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Table 8 (10). Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg <i>Bread and cereals^a in kg</i>	7,31	6,28	6,16
Mięso ^b w kg <i>Meat^b in kg</i>	5,86	5,65	5,56
Ryby i owoce morza ^c w kg <i>Fish and seafood^c in kg</i>	0,47	0,33	0,32
Mleko ^d w l <i>Milk^d in l</i>	3,20	3,02	2,86
Sery ^e w kg <i>Cheese^e in kg</i>	0,96	0,82	0,87
Jaja w szt <i>Eggs in units</i>	13,89	13,41	12,38
Oleje i tłuszcze ^f w kg <i>Oils and fats^f in kg</i>	1,30	1,15	1,11
w tym masło <i>of which butter</i>	0,25	0,26	0,28
Owoce ^g w kg <i>Fruit^g in kg</i>	3,49	3,70	3,79
Warzywa w kg <i>Vegetables in kg</i>	10,37	9,37	9,04
w tym ziemniaki <i>of which potatoes</i>	5,12	4,08	3,84
Cukier w kg <i>Sugar in kg</i>	1,49	1,33	1,21

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). c Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. d Bez zagęszczonego i w proszku. e Od 2013 r. bez serów słodkich. f Od 2013 r. bez boczku surowego. g Od 2013 r. łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). c Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products and since 2013 excluding canned fish. d Excluding condensed and powdered milk. e Since 2013 excluding sweet cottage cheese. f Since 2013 excluding raw bacon. g Since 2013 including seeds and edible kernel.

Tablica 9 (11). Wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania^a
 Table 9 (11). Households furnished with selected durable goods^a

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households		
Odbiornik telewizyjny Television set	98,6	97,7	97,2
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej Satellite or cable television equipment	66,5	68,5	65,5
Zestaw kina domowego Home theatre system	14,9	12,5	12,6
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b	x	75,8	71,1
Odtwarzacz DVD DVD player	52,9	41,0	36,6
Komputer osobisty z dostępem do Internetu Personal computer with access to the Internet	52,3	71,1	71,8
Telefon komórkowy Mobile phone	87,6	95,8	96,4
Automat pralniczy Automatic washing machine	85,8	93,7	94,4
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka Refrigerator, fridge-freezer	97,9	99,1	99,1
Zmywarka do naczyń Dishwasher	13,1	26,4	28,4
Samochód osobowy Passenger car	57,5	65,0	64,9

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieże.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

Tablica 10 (12). Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowychTable 10 (12). *At-risk-of-poverty rates in households*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2016
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej: <i>Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:</i>			
Relatywnej granicy ubóstwa <i>relative poverty threshold</i>	12,5	12,3	9,3
ustawowej granicy ubóstwa "legal" poverty threshold	5,2	10,3	9,1
minimum egzystencji <i>subsistence minimum</i>	3,9	5,4	2,7

Tablela 11 (13). Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 XII

Table 11 (13). *Dwelling stocks^a*
As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2016
Mieszkania w tys. <i>Dwellings in thous.</i>	975,9	1 003,9	1 009,9
Izby w mieszkaniach w tys. <i>Rooms in dwellings in thous.</i>	3 481,5	3 606,9	3 633,0
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² <i>Useful floor area of dwellings in thous. m²</i>	65 715,1	68 923,5	69 591,3
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności <i>Dwelling stocks per 1000 population</i>	383,9	402,6	406,3
Przeciętna w zasobach: <i>Dwelling stocks, average:</i>			
liczba izb w mieszkaniu <i>number of rooms in a dwelling</i>	3,57	3,59	3,60
powierzchnia użytkowa w m ² : <i>useful floor area in m²:</i>			
1 mieszkania <i>per dwelling</i>	67,3	68,7	68,9
na 1 osobę <i>per person</i>	25,8	27,6	28,0
liczba osób na: <i>number of persons:</i>			
1 mieszkanie <i>per dwelling</i>	2,61	2,48	2,46
1 izbę <i>per room</i>	0,73	0,69	0,68

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

**Tablica 12 (14). Mieszkania wyposażone w instalacje^a
Stan w dniu 31 XII**Table 12 (14). *Dwellings fitted with instalations^a
As of 31 XII*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
	w % ogółu mieszkań zamieszkanyc in % of total inhabited dwellings		
Miasta <i>Urban areas</i>			
Wodociąg <i>Water supply system</i>	97,0	97,1	97,2
Łazienka <i>Bathroom</i>	89,9	90,2	90,3
Centralne ogrzewanie <i>Central heating</i>	81,7	82,4	82,6
Wieś <i>Rural areas</i>			
Wodociąg <i>Water supply system</i>	88,5	88,9	89,0
Łazienka <i>Bathroom</i>	73,2	74,3	74,5
Centralne ogrzewanie <i>Central heating</i>	62,8	64,2	64,5

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

Tablica 13 (15). Mieszkania oddane do użytkowaniaTable 13 (15). *Dwellings completed*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Mieszkania <i>Dwellings</i>	6 957	7 150	7 065
spółdzielcze <i>cooperative</i>	114	91	48
komunalne (gminne) <i>municipal (gmina)</i>	405	36	178
zakładowe <i>company</i>	9	1	25
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem <i>for sale or rent</i>	2 394	1 972	1 771
spółeczne czynszowe <i>public building society</i>	124	142	8
indywidualne <i>private</i>	3 911	4 908	5 035
Mieszkania na 1000 ludności <i>Dwellings per 1000 population</i>	2,7	2,9	2,8
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw <i>Dwellings per 1000 marriages</i>	479	624	603
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>	112,7	112,6	111,9

Tablica 14 (16). Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 XII

Table 14 (16). *Hard surface public roads*
 As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
	w km in km		
OGÓŁEM TOTAL	18 648	20 151	20 395
Na 100 km ² powierzchni ogólnej w km Per 100 km ² of total area in km	102,4	110,6	111,9
Na 10 tys. ludności Per 10 thous. population	73,3	80,8	82,1

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
 Source: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

Tablica 15 (17). Linie kolejowe eksploatowane^a
Stan w dniu 31 XII

Table 15 (17). *Railway lines operated^a*
 As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
	w km in km		
Normalnotorowe Standard gauge	1 063	1 069	1 080
Na 100 km ² powierzchni ogólnej Per 100 km ² of total area	5,8	5,9	5,9

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów będących zarządcami sieci kolejowej.
^a Data concern PKP network and other entities managing railway network.

Tablica 16 (18). Pojazdy samochodowe i motocykle zarejestrowane^a
Stan w dniu 31 XII

Table 16 (18). *Registered road vehicles and motorcycles^a*
 As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Samochody osobowe w tys. Passenger cars in thous.	1 140,0	1 358,3	1 416,9
Samochody osobowe na 1000 ludności Passenger cars per 1000 population	448,4	544,7	570,1
Motocykle w tys. Motorcycles in thous.	70,6	86,2	91,4
Motocykle na 1000 ludności Motorcycles per 1000 population	27,8	34,6	36,8

^a Według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.
^a Based on central vehicle register maintained by the Ministry of the Interior and Administration. Since 2011 including having temporary permission given at the end of the year.

**Tablica 17 (19). Podstawowe usługi pocztowe
Stan w dniu 31 XII**Table 17 (19). *Basic post-office services
As of 31 XII*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Placówki pocztowe ^a Postal offices ^a	464	472	480
Ludność na 1 placówkę pocztową ^a Population per postal office ^a	5 479	5 283	5 178
Telefoniczne łącza główne ^b w tys. Fixed main line ^b in thous.	526,9	289,1	268,5
Telefoniczne łącza główne ^b na 1000 ludności Fixed main line ^b per 1000 population	207,2	115,9	108,1

a Dane dotyczą operatora wyznaczonego. b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.
a Data concern the designated operator. b Data concern operators of the public telecommunication network.

**Tablica 18 (20). Pracownicy medycni^a
Stan w dniu 31 XII**Table 18 (20). *Medical personnel^a
As of 31 XII*

Wyszczególnienie Specification	2015	2016
Lekarze Doctors	6 676	6 978
Lekarze dentyści Dentists	875	966
Pielęgniarki ^b Nurses ^b	12 319	11 995
Farmaceuci Pharmacists	2 158	2 258
Liczba ludności na 1 lekarza Population per doctor	374	356
Liczba ludności na 1 pielęgniarkę Population per nurse	202	207

a Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo Narodowy Fundusz Zdrowia. b Łącznie z magistrami pielęgniarstwa.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a Data concern working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and the National Health Fund. b Including master nurses.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration; regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

Tablica 19 (21). Ambulatoryjna opieka zdrowotnaTable 19 (21). *Out-patient health care*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2015	2016
Przychodnie (stan w dniu 31 XII) <i>Out-patient departments (as of 31 XII)</i>	1 562	1 619
Liczba ludności na 1 przychodnię (stan w dniu 31 XII) <i>Population per out-patient department (as of 31 XII)</i>	1 596	1 535
Praktyki lekarskie ^a (stan w dniu 31 XII) <i>Medical practices^a (as of 31 XII)</i>	196	189
Porady udzielone ^b w tys. <i>Consultations provided^b in thous.</i>	21 871,0	22 132,7
lekarskie <i>doctors</i>	19 601,9	19 844,2
w tym specjalistyczne <i>of which specialized</i>	7 112,2	7 307,2
stomatologiczne <i>stomatological</i>	2 269,1	2 288,5

a Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. b Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and Central Statistical Office.

Tablica 20 (22). Szpitale ogólne^a**Stan w dniu 31 XII**Table 20 (22). *General hospitals^a**As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2015	2016
Szpitale <i>Hospitals</i>	68	67
łóżka ^b <i>Beds^b</i>	12 985	12 777
łóżka ^b na 10 tys. ludności <i>Beds^b per 10 thous. population</i>	52,1	51,4

a Bez podmiotów prowadzących wyłącznie działalność dzienną. b Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a Excluding entities conducting only day-time activity. b Including beds and incubator for newborns.

Source: Data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

**Tablica 21 (23). Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne^a
Stan w dniu 31 XII**

Table 21 (23). Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets^a
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Apteki Pharmacies	887	912	935
Punkty apteczne Pharmaceutical outlets	67	88	96
Liczba ludności na 1 aptekę Population per pharmacy	2 866	2 734	2 658

a Bez aptek w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, np. w szpitalach.
a Excluding pharmacies in in-patient health care facilities, e.g., in hospitals.

**Tablica 22 (24). Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 XII**

Table 22 (24). Nurseries and children's clubs
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Żłobki Nurseries	39	74	94
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach Nursery wards of nursery schools	7	5	4
Kluby dziecięce Children's clubs	x	20	29
Miejsca ^a Places ^a	2 695	4 207	4 964
Dzieci przebywające ^a (w ciągu roku) Children staying ^a (during the year)	5 937	7 624	8 323
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych ^a na 1000 dzieci w wieku do lat 3 Children in nurseries and children's clubs ^a per 1000 children up to the age of 3	39,5	64,1	76,7

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

Tablica 23 (25). Wychowanie przedszkolneTable 23 (25). *Pre-primary education*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010/11 ^a	2015/16	2016/17
Placówki <i>Establishments</i>	1 172	1 257	1 283
Przedszkola <i>Nursery schools</i>	549	655	672
w tym specjalne <i>of which special</i>	7	17	17
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych <i>Pre-primary sections of primary schools</i>	562	495	505
Miejsca w przedszkolach <i>Places in nursery schools</i>	51 641	61 022	66 626
w tym w specjalnych <i>of which in special</i>	166	453	467
Dzieci w przedszkolach na: <i>Children attending nursery schools per:</i>			
1000 dzieci w wieku 3-5 lat <i>1000 children aged 3-5</i>	643	847	808
1 przedszkole <i>nursery school</i>	94	85	93
100 miejsc <i>100 places</i>	100	91	94

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

Tablica 24 (26). Edukacja według szczebli kształceniaTable 24 (26). *Education by level*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły <i>Schools</i>			
Podstawowe <i>Primary</i>	875	840	839
Gimnazja <i>Lower secondary</i>	422	430	433
Specjalne przysposabiające do pracy <i>Special job-training</i>	29	30	30
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	108	99	99
Licea ogólnokształcące <i>General secondary</i>	166	155	151
Uzupelniające licea ogólnokształcące <i>Supplementary general secondary</i>	3	-	-
Licea profilowane <i>Specialized secondary</i>	34	-	-

Tablica 24 (26). Edukacja według szczebli kształcenia (cd.)

Table 24 (26). Education by level (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły (dok.) Schools (cont.)			
Technika Technical secondary	119	117	118
Technika uzupełniająca Supplementary technical secondary	5	-	-
Artystyczne ogólnokształcące ^a General art ^a	8	7	7 ^b
Policealne Post-secondary	186	168	170
Wyższe Tertiary	32	26	24
Dla dorosłych: For adults:			
podstawowe primary	-	-	-
gimnazja lower secondary	9	10	8
zasadnicze zawodowe basic vocational	5	-	-
licea ogólnokształcące general secondary	117	117	110
uzupełniające licea ogólnokształcące supplementary general secondary	110	-	-
licea profilowane specialized secondary	2	-	-
technika technical secondary	19	-	-
technika uzupełniająca supplementary technical secondary	45	-	-
Uczniowie i studenci Pupils and students			
Wychowanie przedszkolne ^c Pre-primary education ^c	18 937	24 467	22 208
Szkoły: Schools:			
podstawowe primary	134 675	151 776	140 639
gimnazja lower secondary	79 566	66 009	65 383
specjalne przysposabiające do pracy special job-training	620	661	668

a Dające uprawnienia zawodowe. b Ponadto 11 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. c Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 i 2016/17 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

a Leading to professional certification. b Moreover, 11 art schools giving only artistic education. c Concerns children aged 6, in the 2015/16 and 2016/17 school year aged 5, attending pre-primary education establishments.

Tablica 24 (26). Edukacja według szczebli kształcenia (dok.)

Table 24 (26). Education by level (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2016/17
Uczniowie i studenci (dok.) Pupils and students (cont.)			
Szkoły (dok.): Schools (cont.):			
zasadnicze zawodowe basic vocational	11 702	8 878	8 079
licea ogólnokształcące general secondary	42 710	33 006	31 640
uzupełniające licea ogólnokształcące supplementary general secondary	54	-	-
licea profilowane specialized secondary	2 935	-	-
technika technical secondary	30 504	30 513	30 640
technika uzupełniająca supplementary technical secondary	176	-	-
artystyczne ogólnokształcące ^a general art ^a	725	874	895 ^b
policealne post-secondary	21 564	20 038	19 952
wyższe tertiary	114 942	82 202	87 401
dla dorosłych: for adults:			
podstawowe primary	-	-	-
gimnazja lower secondary	1 010	708	608
zasadnicze zawodowe basic vocational	62	-	-
licea ogólnokształcące general secondary	9 828	11 796	11 165
uzupełniające licea ogólnokształcące supplementary general secondary	5 994	-	-
licea profilowane specialized secondary	153	-	-
technika technical secondary	1 155	-	-
technika uzupełniająca supplementary technical secondary	2 571	-	-

a Dające uprawnienia zawodowe. b Ponadto 687 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification. b Moreover, 687 students of art schools giving only artistic education.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

Tablica 25 (27). Szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2016/17Table 25 (27). *Special schools for children and youth in school year 2016/17*

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools	Uczniowie Pupils	Absolwenci ^a Graduates ^a
Podstawowe Primary	57	1 609	324
Gimnazja Lower secondary	52	1 348	430
Przysposabiające do pracy Job-training	30	668	179
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	23	678	172
Licea ogólnokształcące General secondary	3	71	24
Technika Technical secondary	2	51	9
Policealne Post-secondary	2	17	3

a Z roku szkolnego 2015/16.

a For 2015/16 school year.

Tablica 26 (28). Biblioteki publiczne (z filiami)Table 26 (28). *Public libraries (with branches)*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Biblioteki (stan w dniu 31 XII) Libraries (as of 31 XII)	559	530	517
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII) Library service points (as of 31 XII)	62	60	60
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol. Collection (as of 31 XII) in thous. vol.	8 948,2	8 518,1	8 393,2
Czytelnicy ^a w tys. Borrowers ^a in thous.	413,6	385,6	374,9
Wypożyczenia ^{ab} w tys. wol. Loans ^{ab} in thous. vol.	7 949,5	7 766,4	7 638,4
Czytelnicy na 1000 ludności Borrowers per 1000 population	162	154	151
Wypożyczenia ^{ab} na 1 czytelnika w wol. Loans ^{ab} per borrower in vol.	19,2	20,1	20,4

a łącznie z punktami bibliotecznymi. b W roku 2010 bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points. b In 2010 excluding interlibrary lending.

Tablica 27 (29). Instytucje kultury

Table 27 (29). Cultural institutions

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Kina stałe (stan w dniu 31 XII) Fixed cinemas (as of 31 XII)	23	21	24
Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) w tys. Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) in thous.	11,8	12,7	14,0
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności Audience in fixed cinemas per 1000 population	840	948	1 157
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^a na 1000 ludności Audience in theatres and music institutions ^a per 1000 population	237	224	222
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII) Museums with branches (as of 31 XII)	46	51	49
Zwiedzający muzea w tys. Museum visitors in thous.	709,9	1 115,0	996,9

a Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.
a Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

Tablica 28 (30). Abonenci radiowi i telewizyjni**Stan w dniu 31 XII**Table 28 (30). Radio and television subscribers
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
W tysiącach In thousands			
Abonenci radiowi ^a Radio subscribers ^a	529,1	524,6	522,6
Abonenci telewizyjni ^a Television subscribers ^a	510,0	503,2	501,1
Abonenci telewizji kablowej ^b Cable television subscribers ^b	367,6	347,0	322,2
Na 1000 ludności Per 1000 population			
Abonenci radiowi ^a Radio subscribers ^a	208	210	210
Abonenci telewizyjni ^a Television subscribers ^a	201	202	202
Abonenci telewizji kablowej ^b Cable television subscribers ^b	145	139	130

a Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. b Dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
a Data of the Polish Post General Directorate. b Data of the Office of Electronic Communications.

Tablica 29 (31). Baza noclegowa turystyki^aTable 29 (31). *Tourist accommodation establishments^a*

Wyszczególnienie Specification	2015	2016
Obiekty (stan w dniu 31 VII) Facilities (as of 31 VII)	352	357
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) Number of beds (as of 31 VII)	23 128	23 186
Korzystający z noclegów Tourists accommodated	1 281 092	1 264 278
w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	199 712	175 063
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w % Occupancy rate of bed places in %	30,6	31,0

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
a Concern establishments possessing 10 and more bed places.

Tablica 30 (32). Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych^aTable 30 (32). *Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes^a*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
	w % in %		
OGÓŁEM TOTAL	65,5	58,8	61,8
w tym: of which:			
Przeciwko życiu i zdrowiu Against life and health	81,9	78,5	78,7
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji Against public safety and safety in transport	98,7	97,4	97,8
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania Against freedom, freedom of conscience and religion	94,7	88,9	88,2
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności Against sexual freedom and morals	85,1	82,8	83,3
Przeciwko rodzinie i opiece Against the family and guardianship	99,9	98,8	99,3
Przeciwko czci i netykalności cielesnej Against good name and personal integrity	97,7	73,6	81,9
Przeciwko mieniu Against property	36,4	37,3	39,6

a Przez Policję (w 2010 r. łącznie z prokuraturą) w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Od 2014 r. dane nie obejmują czynów karnalnych popełnionych przez nieletnich. Dane Policji za 2015 r. i 2016 r. pobrano z Krajowego Systemu Informacji Policji.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a By the police (in 2010 including prosecutor's office) in completed preparatory proceedings. Since 2014 data do not include punishable acts committed by juveniles. Data of the Police in 2015 and 2016 were extracted from the National Police Information System (KSIP).

Source: data of the National Police Headquarters.

Tablica 31 (33). Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGONTable 31 (33). *Entities of the national economy^a registered in the REGON register*

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
OGÓŁEM (stan w dniu 31 XII): TOTAL (as of 31 XII):			
w tysiącach <i>in thousands</i>	230,9	241,5	243,3
na 10 tys. ludności <i>per 10 thous. population</i>	908	968	979
Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności <i>Entities newly registered in the REGON register per 10 thous. population</i>	99	81	82

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Tablica 32 (34). Produkt krajowy brutto^aTable 32 (34). *Gross domestic product^a*

Wyszczególnienie Specification	2010	2014	2015
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące): <i>Gross domestic product (current prices):</i>			
województwo łódzkie (w mln zł) <i>Łódzkie Voivodship (in mln zł)</i>	88 485	104 960	109 353
Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	6,1	6,1	6,1
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące): <i>Gross domestic product per capita (current prices):</i>			
województwo łódzkie (w zł) <i>Łódzkie Voivodship (in mln zł)</i>	34 747	41 842	43 772
Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	92,6	93,6	93,5
Wartość dodana brutto (ceny bieżące): <i>Gross value added (current prices):</i>			
województwo łódzkie (w mln zł) <i>Łódzkie Voivodship (in mln zł)</i>	77 908	93 100	97 016
Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	6,1	6,1	6,1

a Dane za lata 2010–2014 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych, patrz uwagi metodyczne.
a Data for the years 2010–2014 were changed in relation to those published previously, see methodological notes.

Rozdział 4. Warunki życia ludności w województwie łódzkim na tle innych województw – wybrane wskaźniki

Chapter 4. Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship compared to other voivodships – selected indicators

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw

Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia ^{ab} w km ² Area ^{ab} in km ²		Ludność ^a na 1 km ² Population ^a per 1 km ²		Ludność ^{ac} w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Population ^{ac} at non-working age per 100 persons of working age		Ludność ^a w wieku poniżej 25 lat w % ogółu ludności Population ^a at age below 25 years in % of total population		Ludność ^a w wieku 65 lat i więcej w % ogółu ludności Population ^a at age 65 years and more in % of total population	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	312 679	312 679	123	123	60,1	61,7	26,4	26,0	15,8	16,4
Dolnośląskie	19 947	19 947	146	146	59,3	61,3	24,6	24,3	16,2	17,0
Kujawsko-pomorskie	17 972	17 972	116	116	59,4	60,8	27,0	26,5	15,3	15,9
Lubelskie	25 122	25 122	85	85	61,1	62,3	27,0	26,5	16,4	16,9
Lubuskie	13 988	13 988	73	73	58,4	60,2	26,6	26,2	14,8	15,5
Łódzkie	18 219	18 219	137	136	62,9	64,7	24,9	24,6	17,6	18,3
Małopolskie	15 183	15 183	222	223	60,1	61,3	27,8	27,4	15,3	15,7
Mazowieckie	35 558	35 558	150	151	62,9	64,7	26,4	26,2	16,2	16,7
Opolskie	9 412	9 412	106	106	56,7	58,2	24,2	23,7	16,4	17,1
Podkarpackie	17 846	17 846	119	119	58,1	59,1	28,0	27,4	14,9	15,4
Podlaskie	20 187	20 187	59	59	58,4	59,4	26,6	26,1	16,1	16,5
Pomorskie	18 310	18 310	126	126	60,7	62,3	27,9	27,5	14,7	15,3
Śląskie	12 333	12 333	371	370	59,9	61,8	24,6	24,3	16,7	17,3
Świętokrzyskie	11 711	11 711	107	107	61,0	62,3	25,6	25,1	17,2	17,8
Warmińsko-mazurskie	24 173	24 173	60	59	56,9	58,4	27,7	27,2	14,1	14,7
Wielkopolskie	29 826	29 826	117	117	59,7	61,3	27,8	27,4	14,6	15,2
Zachodniopomorskie	22 892	22 892	75	75	58,4	60,4	25,8	25,4	15,4	16,2

a Stan w dniu 31 XII. b Według ewidencji geodezyjnej; obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych; dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. c W wieku zdolności do pracy; jako granicę wieku zdolności do pracy przyjęto dla mężczyzn 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat.

a As of 31 XII. b According to geodetic register; land area (including inland waters) and part of internal waters; data of the Head Office of Geodesy and Cartography. c Age of working ability, i.e. for men group of the age 18-64 years, for women – 18-59 years.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
 Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Kobiety na 100 mężczyzn ^a <i>Females per 100 males^a</i>		Małżeństwa na 1000 ludności <i>Marriages per 1000 population</i>		Rozwody ^b na 1000 ludności <i>Divorces^b per 1000 population</i>		Urodzenia żywe na 1000 ludności <i>Live births per 1000 population</i>		Zgony na 1000 ludności <i>Deaths per 1000 population</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	107	107	4,9	5,0	1,8	1,7	9,6	9,9	10,3	10,1
Dolnośląskie	108	108	4,5	4,8	1,9	1,7	9,0	9,5	10,9	10,5
Kujawsko-pomorskie	106	106	5,0	5,0	2,0	1,8	9,2	9,5	9,8	9,8
Lubelskie	106	106	5,0	5,0	1,6	1,5	9,2	9,2	10,6	10,4
Lubuskie	105	105	4,9	5,0	2,0	1,9	9,2	9,6	10,0	9,8
Łódzkie	110	110	4,6	4,7	1,5	1,6	8,9	9,2	12,5	12,1
Małopolskie	106	106	5,2	5,3	1,4	1,4	10,3	10,8	9,3	9,1
Mazowieckie	109	109	4,8	5,0	1,8	1,6	10,8	11,1	10,3	10,2
Opolskie	107	107	4,9	4,9	1,7	1,4	8,3	8,7	10,5	10,1
Podkarpackie	104	104	5,1	5,2	1,2	1,2	9,2	9,5	9,1	9,0
Podlaskie	105	105	5,1	5,3	1,7	1,5	9,1	9,6	10,3	10,3
Pomorskie	105	105	5,1	5,4	2,0	1,7	10,7	11,2	9,1	9,1
Śląskie	107	107	4,9	5,0	1,8	1,8	9,1	9,4	11,0	10,7
Świętokrzyskie	105	105	4,7	4,8	1,4	1,4	8,4	8,5	11,4	11,1
Warmińsko-mazurskie	104	104	4,8	4,7	1,9	1,9	9,1	9,3	9,6	9,8
Wielkopolskie	106	106	5,1	5,3	1,7	1,7	10,6	11,0	9,5	9,3
Zachodniopomorskie	106	106	4,9	4,8	1,9	1,8	8,8	9,2	10,1	10,0

a Stan w dniu 31 XII. b Nie uwzględniono rozwodów, w których obie strony miały miejsce zamieszkania za granicą.
 a As of 31 XII. b Exclude divorces in which both of spouses live abroad.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych Infant deaths per 1000 live births		Urodzenia żywe na 1 zgon Live births per 1 death		Przyrost naturalny na 1000 ludności Natural increase per 1000 population		Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka Life expectancy at birth			
							płci męskiej males		płci żeńskiej females	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	4,0	4,0	0,935	0,985	-0,7	-0,2	73,6	73,9	81,6	81,9
Dolnośląskie	3,8	3,8	0,833	0,898	-1,8	-1,1	73,2	73,5	81,0	81,4
Kujawsko-pomorskie	4,1	4,4	0,935	0,967	-0,6	-0,3	73,5	73,7	81,3	81,4
Lubelskie	3,8	3,5	0,864	0,883	-1,4	-1,2	73,3	73,6	82,4	82,7
Lubuskie	4,1	5,9	0,928	0,978	-0,7	-0,2	72,8	73,0	80,9	81,4
Łódzkie	4,8	3,8	0,710	0,754	-3,6	-3,0	71,4	72,0	80,4	80,8
Małopolskie	2,8	3,4	1,106	1,183	1,0	1,7	75,1	75,3	82,4	82,9
Mazowieckie	3,8	3,3	1,044	1,086	0,5	0,9	74,0	74,1	82,0	82,3
Opolskie	4,1	4,6	0,792	0,863	-2,2	-1,4	73,8	74,4	81,4	81,8
Podkarpackie	4,1	4,5	1,008	1,061	0,1	0,5	74,9	75,4	82,5	83,0
Podlaskie	4,5	3,3	0,880	0,927	-1,2	-0,8	73,8	74,2	82,6	82,8
Pomorskie	3,7	3,6	1,169	1,223	1,5	2,0	74,2	74,5	81,4	81,7
Śląskie	4,7	4,4	0,825	0,873	-1,9	-1,4	73,0	73,5	80,3	80,9
Świętokrzyskie	3,8	4,2	0,734	0,761	-3,0	-2,7	73,0	73,7	82,2	82,1
Warmińsko-mazurskie	4,0	5,0	0,947	0,955	-0,5	-0,4	72,7	72,7	81,1	81,1
Wielkopolskie	4,5	4,1	1,108	1,183	1,0	1,7	73,7	74,2	81,2	81,5
Zachodniopomorskie	3,6	4,9	0,874	0,920	-1,3	-0,8	73,5	73,5	81,1	81,6

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
 Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Migracje międzywojewódzkie ludności na pobyt stały <i>Intervoivodship migration of population for permanent residence</i>				Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane ^a w % ścieków wymagających oczyszczania <i>Industrial and municipal wastewater treated^a in % of waste requiring treatment</i>		Ścieki ^b przemysłowe i komunalne nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³ <i>Industrial and municipal wastewater^b untreated per 1 km² in dam³</i>		Ludność ^{cd} korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem <i>Population^{cd} connected to wastewater treatment plants in % of total population</i>	
	napływ <i>inflow</i>		odpływ <i>outflow</i>		2015	2016	2015	2016	2015	2016
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	91 438	88 285	91 438	88 285	95,0	95,2	0,3	0,3	72,7	73,5
Dolnośląskie	8 283	8 195	5 631	5 536	96,9	97,0	0,2	0,2	79,7	80,7
Kujawsko-pomorskie	4 125	3 873	5 874	5 592	98,3	98,5	0,1	0,1	72,1	72,8
Lubelskie	2 899	2 914	7 713	7 366	99,4	99,7	0,0	0,0	57,2	57,0
Lubuskie	2 752	2 655	3 645	3 395	99,2	99,7	0,0	0,0	74,1	75,8
Łódzkie	4 284	4 204	6 011	5 899	97,0	96,0	0,2	0,2	68,2	69,3
Małopolskie	9 172	8 735	5 402	5 359	95,0	94,8	0,9	0,9	64,6	66,3
Mazowieckie	20 565	19 057	8 180	7 890	97,2	98,8	0,2	0,1	71,3	71,9
Opolskie	2 292	2 337	3 102	3 063	98,4	99,8	0,1	0,0	74,5	76,0
Podkarpackie	3 126	3 092	5 526	5 139	98,4	98,4	0,1	0,1	72,4	73,4
Podlaskie	1 858	1 987	3 765	3 552	100,0	100,0	-	0,0	67,4	67,6
Pomorskie	7 758	7 709	4 414	4 224	99,6	99,9	0,0	0,0	83,2	83,3
Śląskie	6 855	6 543	10 304	9 971	84,4	85,0	4,7	4,5	80,2	80,7
Świętokrzyskie	2 477	2 504	4 745	4 475	80,8	79,3	1,3	1,4	61,7	63,2
Warmińsko-mazurskie	3 408	3 245	6 017	5 948	99,5	97,4	0,0	0,1	75,9	75,7
Wielkopolskie	7 537	7 166	6 330	6 183	99,9	99,9	0,0	0,0	71,9	72,8
Zachodniopomorskie	4 047	4 069	4 779	4 693	99,3	98,6	0,0	0,1	83,7	84,0

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Wymagające oczyszczenia. c Stan w dniu 31 XII. d Ludność korzystająca – na podstawie szacunku, ludność ogółem – na podstawie bilansu.

a Discharged into waters or into the ground. b Requiring treatment. c As of 31 XII. d Population connected to – estimated data, the total population – based on balances.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Emisja zanieczyszczeń powietrza ^a na 1 km ² powierzchni ogólnej w t <i>Emission of air pollutants^a per 1 km² of total area in t</i>				Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych <i>Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced</i>				Odpady ^b wytworzone w ciągu roku na 1 km ² w t <i>Waste^b generated during the year per 1 km² in t</i>	
	pyłowych <i>particulates</i>		gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>		pyłowe <i>particulates</i>		gazowe (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>		2015	2016
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016		
POLSKA	0,14	0,12	5,13	4,57	99,8	99,8	58,6	62,8	418,9	410,3
Dolnośląskie	0,14	0,12	2,25	2,02	99,9	99,9	92,6	93,1	1 777,8	1 783,7
Kujawsko-pomorskie	0,15	0,11	2,87	2,96	99,5	99,5	31,4	31,6	187,6	177,1
Lubelskie	0,08	0,07	0,86	0,79	97,8	97,8	89,1	89,4	272,2	322,9
Lubuskie	0,06	0,07	1,34	0,64	99,1	99,2	32,3	65,3	45,2	39,8
Łódzkie	0,15	0,12	8,46	5,89	99,9	100,0	77,4	85,7	600,8	602,0
Małopolskie	0,19	0,14	6,84	5,39	99,6	99,7	51,1	58,8	399,7	316,9
Mazowieckie	0,11	0,08	3,61	2,37	99,8	99,8	53,3	70,3	162,7	151,0
Opolskie	0,16	0,13	5,04	4,75	99,9	99,9	71,6	61,7	180,3	175,4
Podkarpackie	0,08	0,07	1,07	0,92	99,3	99,3	19,8	23,2	130,5	78,1
Podlaskie	0,05	0,04	0,48	0,45	99,0	99,1	8,6	8,3	43,2	32,8
Pomorskie	0,12	0,10	1,55	1,31	99,3	99,4	78,4	83,8	86,3	114,3
Śląskie	0,83	0,74	62,81	60,63	99,6	99,6	27,1	27,1	2 961,8	2 739,0
Świętokrzyskie	0,17	0,16	7,68	6,87	99,8	99,9	20,6	48,6	608,6	600,8
Warmińsko-mazurskie	0,04	0,03	0,39	0,43	98,2	98,3	1,8	1,0	43,4	94,0
Wielkopolskie	0,16	0,16	2,56	2,34	99,7	99,7	63,4	61,6	193,1	194,7
Zachodniopomorskie	0,10	0,11	1,16	1,33	99,7	99,7	65,6	53,2	215,9	220,0

a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a From plants of significant nuisance to air quality. b Excluding municipal waste.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Lesistość ^a w % Forest cover ^a in %		Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{ab} w % powierzchni ogólnej Area of special nature value under legal protection ^{ab} in % of total area		Parki spacerowo- wypoczynkowe, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej ^a na 1 mieszkańca w m ² Strolling- recreational parks, lawns and green areas of the housing estate ^a per capita in m ²		Pracujący ^{ac} ogółem na 1000 ludności Employed persons ^{ac} per 1000 population		Pracujący ^{ac} na 1000 ludności w wieku produkcyjnym Employed persons ^{ac} per 1000 population at working age	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	29,5	29,5	32,5	32,5	15,0	15,7	377	389	604	630
Dolnośląskie	29,7	29,8	18,6	18,6	19,2	20,5	369	381	588	614
Kujawsko-pomorskie	23,4	23,5	31,8	31,8	17,0	17,5	339	347	540	558
Lubelskie	23,2	23,3	22,7	22,8	13,0	13,1	382	389	615	631
Lubuskie	49,2	49,3	38,8	38,1	25,0	25,5	329	338	521	541
Łódzkie	21,3	21,4	19,6	19,7	15,1	15,4	384	394	625	650
Małopolskie	28,7	28,7	53,0	53,0	11,0	11,4	392	406	628	655
Mazowieckie	23,3	23,3	29,7	29,7	12,0	12,5	450	471	733	775
Opolskie	26,6	26,6	27,2	27,7	16,3	17,3	323	331	506	524
Podkarpackie	38,1	38,2	44,9	44,9	9,0	9,1	381	391	602	622
Podlaskie	30,8	30,8	31,8	31,6	10,3	10,8	347	355	551	567
Pomorskie	36,4	36,4	32,7	32,7	15,2	15,9	346	361	556	586
Śląskie	31,9	31,9	22,2	22,0	20,4	20,9	366	374	585	605
Świętokrzyskie	28,3	28,3	65,0	64,6	8,9	9,0	370	378	596	614
Warmińsko-mazurskie	31,2	31,3	46,7	46,7	11,8	13,2	301	309	472	489
Wielkopolskie	25,7	25,7	31,7	31,6	16,6	18,1	417	431	666	695
Zachodniopomorskie	35,6	35,6	21,6	21,9	19,0	19,9	307	316	487	508

a Stan w dniu 31 XII. b łącznie z tą częścią obszarów „Natura 2000”, która mieści się w granicy obszarów prawnie chronionych. c Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

a As of 31 XII. b Including this part of the Natura 2000 sites, which is located within the legally protected areas. c By actual workplace and kind of activity; including employed persons on private farms in agriculture.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Pracujący ^a w sektorach ekonomicznych – z liczby ogółem w % <i>Employed persons^a by economic sectors – of total number in %</i>									
	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>		przemysł i budownictwo <i>industry and construction</i>		handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^a ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^a ; informacja i komunikacja <i>trade; repair of motor vehicles^a; transportation and storage; accommodation and catering^a; information and communication</i>		działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^a <i>financial and insurance activities; real estate activities</i>		pozostałe usługi <i>other services</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	16,5	16,0	26,4	26,5	24,6	25,0	3,9	3,8	28,6	28,7
Dolnośląskie	8,3	8,0	30,4	30,2	25,3	26,0	4,2	4,2	31,8	31,6
Kujawsko-pomorskie	15,2	14,9	29,5	29,4	23,7	24,1	3,9	3,9	27,7	27,7
Lubelskie	37,7	37,2	17,2	17,5	18,1	18,4	2,6	2,5	24,3	24,4
Lubuskie	11,2	11,0	31,8	31,6	25,3	25,6	3,1	3,1	28,6	28,7
Łódzkie	18,8	18,3	27,4	27,3	23,1	23,8	3,4	3,4	27,2	27,2
Małopolskie	20,6	19,9	23,7	24,0	24,7	24,8	3,2	3,1	27,8	28,2
Mazowieckie	12,6	12,0	18,8	18,9	29,3	29,6	6,9	6,7	32,4	32,8
Opolskie	15,7	15,3	31,4	31,7	21,3	21,3	2,7	2,9	28,9	28,8
Podkarpackie	32,1	31,3	24,4	24,8	17,9	18,1	1,9	1,8	23,7	24,0
Podlaskie	30,7	30,1	20,3	20,7	20,1	20,4	2,6	2,6	26,3	26,2
Pomorskie	8,4	8,1	28,7	29,0	27,5	27,8	4,6	4,4	30,8	30,7
Śląskie	6,1	6,0	35,1	34,8	25,8	26,2	3,8	3,7	29,2	29,3
Świętokrzyskie	32,2	31,6	22,5	22,6	18,9	19,0	1,9	2,0	24,5	24,8
Warmińsko-mazurskie	16,3	16,0	29,0	29,3	21,4	21,4	3,0	2,8	30,3	30,5
Wielkopolskie	14,8	14,3	31,1	31,0	25,9	26,1	3,1	3,1	25,2	25,5
Zachodniopomorskie	9,6	9,4	26,8	27,1	28,1	28,2	3,6	3,6	31,8	31,7

a Stan w dniu 31 XII; według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

a As of 31 XII; by actual workplace and kind of activity; including employed persons on private farms in agriculture (estimated data).

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Bezrobotni zarejestrowani ^a – z liczby ogółem w % Registered unemployed persons ^a – of total number – in %								Bezrobotni zarejestrowani na 1000 pracujących ^{ab} Registered unemployed persons per 1000 employed persons ^{ab}	
	w wieku 24 lata i mniej at the age of 24 years and less		dotychczas niepracujący previously not employed		z wykształceniem wyższym of which with education tertiary		pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok out of work for longer than 1 year		2015	2016
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016		
POLSKA	15,1	13,4	16,0	14,5	12,8	13,3	39,7	40,7	108	89
Dolnośląskie	11,8	10,5	10,8	9,6	11,6	12,0	36,0	36,7	93	78
Kujawsko-pomorskie	15,8	14,4	14,6	13,6	8,4	8,7	39,9	41,9	152	136
Lubelskie	17,8	16,0	24,5	22,7	15,4	15,4	43,6	45,4	132	115
Lubuskie	13,6	12,4	13,6	12,5	9,9	10,2	31,1	33,1	118	94
Łódzkie	13,1	11,2	12,3	10,7	11,5	11,8	42,0	43,1	114	93
Małopolskie	18,0	15,8	16,8	15,0	15,1	16,3	40,2	39,9	90	70
Mazowieckie	14,0	12,3	17,9	16,3	14,9	15,4	44,4	45,4	90	75
Opolskie	14,0	13,0	11,7	10,9	11,7	11,9	34,4	37,3	113	99
Podkarpackie	17,7	15,1	19,8	17,3	14,2	15,0	44,3	45,2	153	129
Podlaskie	16,8	14,6	20,6	18,4	14,3	14,5	44,4	46,0	133	115
Pomorskie	15,6	14,2	12,6	11,8	12,1	12,9	35,8	35,6	97	77
Śląskie	12,5	11,3	14,3	13,0	13,1	13,7	37,6	37,9	89	70
Świętokrzyskie	17,3	15,1	19,8	17,5	15,8	16,3	37,3	37,7	142	121
Warmińsko-mazurskie	15,7	13,5	14,6	13,2	9,1	9,4	37,8	38,9	193	165
Wielkopolskie	16,7	14,6	12,6	11,3	12,2	13,0	34,0	35,0	64	52
Zachodniopomorskie	13,1	11,9	14,5	13,1	10,5	10,8	36,9	36,5	151	122

a Stan w dniu 31 XII. b Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

a As of 31 XII. b By actual workplace and kind of activity; including employed persons on private farms in agriculture (estimated data).

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Bezrobotni zarejestrowani ^a pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok według wieku w % <i>Registered unemployed persons^a out of work for longer than 1 year by age in %</i>				Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ab} w % <i>Registered unemploy rate^{ab} in %</i>		Stopa bezrobocia według BAEL ^c w % <i>Registered unemploy rate on the LFS basis^c in %</i>		Stopa bezrobocia długotrwałego ^{ab} <i>Long-term unemployment rate^{ab}</i>	
	24 lata i mniej 24 years and less		25-34 lata 25-34 years		2015	2016	2015	2016	2015	2016
	2015	2016	2015	2016						
POLSKA	7,8	7,2	24,2	24,4	9,7	8,2	7,5	6,2	5,5	4,6
Dolnośląskie	5,6	5,1	20,8	21,0	8,5	7,2	7,0	5,4	4,5	3,8
Kujawsko-pomorskie	8,6	8,5	25,5	26,4	13,2	12,0	8,0	7,4	7,8	7,1
Lubelskie	9,8	8,5	28,9	28,1	11,7	10,3	9,3	8,0	7,1	6,3
Lubuskie	6,6	7,5	23,0	24,3	10,5	8,6	6,3	4,7	5,3	4,2
Łódzkie	6,1	5,6	21,3	20,6	10,3	8,5	7,7	5,6	6,0	4,9
Małopolskie	9,6	8,1	25,2	26,0	8,3	6,6	7,2	5,2	4,6	3,5
Mazowieckie	7,4	6,8	22,6	22,4	8,3	7,0	6,4	5,5	4,8	4,1
Opolskie	7,2	6,6	23,2	24,0	10,1	9,0	6,5	5,0	5,4	4,8
Podkarpackie	8,2	6,8	26,8	27,0	13,2	11,5	11,7	9,6	8,0	6,9
Podlaskie	9,4	8,5	25,8	25,1	11,8	10,3	6,9	6,8	7,1	6,2
Pomorskie	9,0	8,3	24,8	25,8	8,9	7,1	6,6	5,7	4,6	3,6
Śląskie	5,4	5,5	21,3	22,0	8,2	6,6	7,2	5,4	4,4	3,5
Świętokrzyskie	9,3	7,4	25,9	26,5	12,5	10,8	10,1	8,9	7,0	5,9
Warmińsko-mazurskie	9,2	8,8	25,0	25,0	16,2	14,2	9,4	8,8	9,2	8,0
Wielkopolskie	8,5	8,8	25,9	26,1	6,1	4,9	5,8	4,8	3,0	2,4
Zachodniopomorskie	7,2	7,1	23,2	23,8	13,1	10,9	7,5	6,9	7,3	5,9

a Stan w dniu 31 XII. b W % ogółu ludności aktywnej zawodowo. c Patrz uwagi metodyczne.

a As of 31 XII. b In % of total economically active population. c See methodological notes.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Bezrobotni ^a na 1 ofertę pracy <i>Registered unemployed persons^a per 1 job offer</i>		Osoby dorosłe w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu i szkoleniu ^b w % <i>Life-long learning^b of persons aged 25-64 in %</i>		Współczynnik aktywności zawodowej ^c w % <i>Activity rate^c in %</i>		Wskaźnik wypadkowości ^d <i>Accident rate^d</i>		Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych ^{ae} badanej zbiorowości <i>Persons working in hazardous conditions with substances hazardous to health per 1000 employees^{ae} of total surveyed population</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	31	21	3,5	3,7	56,2	56,2	7,2	7,0	49,8	46,7
Dolnośląskie	16	13	3,7	4,3	55,2	56,4	9,5	9,1	54,6	49,9
Kujawsko-pomorskie	36	30	2,8	3,3	55,1	55,1	8,5	7,9	51,9	49,1
Lubelskie	71	54	3,3	4,3	56,0	55,0	6,8	7,0	66,6	66,6
Lubuskie	15	11	2,5	2,6	54,6	55,7	7,8	8,0	61,0	57,1
Łódzkie	33	23	2,3	2,8	57,2	56,6	7,0	6,7	26,1	29,9
Małopolskie	40	20	3,8	3,8	55,5	56,0	5,5	5,3	34,3	30,6
Mazowieckie	42	31	6,0	5,8	61,2	59,9	5,0	4,8	15,6	13,9
Opolskie	22	14	2,3	2,6	54,3	54,7	7,9	8,2	76,8	78,9
Podkarpackie	84	51	1,9	2,0	54,2	55,9	6,2	6,1	55,5	49,5
Podlaskie	76	55	3,1	3,7	56,1	56,2	7,2	7,3	21,7	19,1
Pomorskie	19	14	5,0	5,5	57,6	57,9	7,8	7,2	50,4	51,1
Śląskie	17	11	3,1	3,6	53,1	53,3	7,8	7,5	95,8	86,9
Świętokrzyskie	87	35	2,5	2,8	56,0	55,1	6,4	6,6	68,6	63,8
Warmińsko-mazurskie	67	40	2,5	2,4	52,1	53,6	9,3	9,2	43,9	38,5
Wielkopolskie	21	13	2,4	2,4	57,6	58,1	8,8	8,7	58,5	57,0
Zachodniopomorskie	24	18	2,6	2,6	51,9	53,2	8,5	8,3	79,5	75,0

a Stan w dniu 31 XII. b Udział osób w wieku 25-64 lata uczących i doszkalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wieku (w okresie czterech tygodni przed badaniem). c Przeciętne w roku, na podstawie BAEL. d Poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie. e Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego (zagrożenia związane ze środowiskiem pracy); dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of 31 XII. b Share of persons aged 25-64 years participating in education and training in the total number of the population at the same age group (in the period of the four weeks prior to the survey). c Annual averages, on the LFS basis. d Excluding private farms in agriculture. e Listed only once by predominant factor (threats connected with work environment); data concern entities employing more than 9 persons.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki częstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
 Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Bierni zawodowo ^a według przyczyn w tys. Economically inactive persons ^a by reasons in thous.											
	choroba, niepełno- sprawność illness, disability		emerytura retirement		nauka, uzupełnianie kwalifikacji education, training		obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu family and household responsibilities		wyczerpane wszystkie znane możliwości poszukiwania pracy tried every known method of job search		przekonanie o niemożności znalezienia pracy convinced of impossibility to find work	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	1 860	1 822	6 602	6 728	2 603	2 402	1 667	1 784	241	188	258	208
Dolnośląskie	129	141	494	518	174	165	118	138	15	11	22	14
Kujawsko-pomorskie	111	114	339	353	144	133	98	114	16	11	25	18
Lubelskie	137	119	423	382	202	147	82	86	14	10	19	13
Lubuskie	66	61	167	164	64	60	46	53	10	8	6	6
Łódzkie	133	117	530	502	185	151	97	82	14	10	16	13
Małopolskie	161	164	519	574	234	231	139	153	14	11	11	13
Mazowieckie	221	208	955	925	375	328	196	192	28	26	40	30
Opolskie	31	30	178	172	62	57	57	68	9	6	5	5
Podkarpackie	99	88	343	348	164	149	102	101	21	14	17	12
Podlaskie	45	47	209	213	89	81	46	46	8	7	6	5
Pomorskie	115	105	350	359	154	139	120	121	11	7	9	9
Śląskie	212	215	827	892	286	268	227	237	17	15	35	29
Świętokrzyskie	66	56	252	233	98	80	69	68	11	7	7	5
Warmińsko-mazurskie	89	79	254	234	101	90	76	78	13	10	15	12
Wielkopolskie	152	181	492	551	184	217	124	157	22	20	15	16
Zachodniopomorskie	91	97	272	308	85	106	72	90	18	16	10	8

a Przeciętne w roku, na podstawie BAEL.
 a Annual averages, on the LFS basis.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w zł <i>Average monthly gross wages and salaries in national economy in zł</i>		Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto ^a w zł <i>Average monthly gross retirement pay and pension^a in zł</i>		Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł <i>Average monthly available income per capita in households in zł</i>		Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł <i>Average monthly expenditures per capita in households in zł</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	3 907,85	4 052,19	2 049,26	2 086,35	1 386,16	1 474,56	1 091,19	1 131,64
Dolnośląskie	3 960,48	4 140,76	2 002,89	2 041,56	1 471,84	1 586,03	1 178,66	1 211,59
Kujawsko-pomorskie	3 369,85	3 506,02	1 826,08	1 860,33	1 245,69	1 308,63	1 022,54	1 050,48
Lubelskie	3 497,98	3 625,04	1 776,99	1 812,13	1 226,74	1 299,14	971,28	1 029,45
Lubuskie	3 375,72	3 541,91	1 810,13	1 845,46	1 419,58	1 498,52	1 118,30	1 161,65
Łódzkie	3 574,28	3 712,34	1 843,94	1 876,11	1 362,03	1 458,23	1 146,23	1 205,71
Małopolskie	3 667,02	3 839,56	1 938,81	1 975,40	1 305,45	1 423,46	985,77	1 040,73
Mazowieckie	4 801,53	4 948,13	2 047,16	2 085,81	1 756,15	1 780,88	1 370,71	1 369,88
Opolskie	3 565,04	3 708,24	1 948,36	1 985,35	1 288,74	1 389,92	1 102,99	1 195,04
Podkarpackie	3 371,47	3 501,68	1 720,93	1 755,86	1 081,64	1 134,10	922,32	902,18
Podlaskie	3 455,57	3 583,38	1 798,48	1 831,95	1 257,93	1 419,83	1 003,43	1 020,30
Pomorskie	3 851,68	3 995,39	1 955,84	1 991,44	1 380,92	1 560,35	1 058,53	1 178,44
Śląskie	3 969,67	4 059,14	2 429,61	2 477,08	1 420,54	1 513,23	1 136,42	1 202,37
Świętokrzyskie	3 374,56	3 472,53	1 786,10	1 818,86	1 202,80	1 305,96	903,17	963,17
Warmińsko-mazurskie	3 324,04	3 456,95	1 789,53	1 824,03	1 280,51	1 371,79	904,91	964,26
Wielkopolskie	3 543,24	3 711,14	1 897,51	1 935,97	1 287,79	1 399,99	959,20	997,62
Zachodniopomorskie	3 526,96	3 681,90	1 912,38	1 945,96	1 426,85	1 482,90	1 106,62	1 110,56

a Z pozarolniczego systemu ubezpieczeń; dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
a From non-agricultural social security system; data of the Social Insurance Institution.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
 Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków <i>Average monthly expenditures per capita in households in % of total expenditures</i>									
	użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii <i>housing, water, electricity, gas and other fuels</i>		żywność i napoje bezalkoholowe <i>food and non-alcoholic beverages</i>		napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages and tobacco</i>		rekreacja i kultura <i>recreation and culture</i>		edukacja <i>education</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	20,1	19,6	24,0	24,2	2,5	2,5	6,7	6,9	1,0	1,0
Dolnośląskie	20,4	20,9	23,2	23,6	2,5	2,7	7,0	6,6	0,9	0,9
Kujawsko-pomorskie	21,7	21,1	24,9	25,0	2,6	2,6	5,8	6,3	1,0	0,8
Lubelskie	16,8	16,1	25,4	25,7	2,2	2,1	6,2	6,4	0,9	0,9
Lubuskie	19,6	20,8	24,3	24,8	2,7	3,0	7,0	6,3	0,7	1,0
Łódzkie	19,0	18,0	23,0	22,7	2,3	2,3	7,5	7,2	0,9	0,8
Małopolskie	21,4	22,1	25,4	25,2	2,1	2,1	6,2	6,7	1,0	0,9
Mazowieckie	18,5	17,4	20,8	21,4	2,4	2,4	8,4	8,3	1,8	1,6
Opolskie	17,6	16,1	23,7	22,7	2,8	2,7	7,3	6,9	0,9	0,7
Podkarpackie	18,5	17,8	26,5	27,9	2,1	2,1	5,3	5,3	0,7	0,7
Podlaskie	20,1	19,0	26,6	27,7	2,5	2,4	5,5	6,0	0,6	0,7
Pomorskie	20,4	19,1	25,0	24,1	3,1	3,1	6,2	6,7	0,9	0,9
Śląskie	22,3	21,1	23,9	23,5	2,9	2,8	7,1	7,8	0,8	0,7
Świętokrzyskie	20,9	20,3	28,0	27,6	2,0	2,0	5,4	6,5	0,7	0,5
Warmińsko-mazurskie	23,3	21,6	26,1	26,6	2,4	2,7	5,7	5,9	0,7	0,5
Wielkopolskie	21,4	21,7	24,8	24,6	2,2	2,2	5,9	6,0	1,0	0,9
Zachodniopomorskie	19,9	20,0	25,6	26,2	2,6	2,6	5,3	6,0	0,7	0,8

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym <i>Average number of persons in a household</i>							
	ogółem <i>total</i>		pracujących <i>employed</i>		pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych <i>receiving social security benefits</i>		pozostających na utrzymaniu <i>dependents</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	2,72	2,69	1,10	1,09	0,78	0,99	0,77	0,55
Dolnośląskie	2,57	2,50	1,05	1,03	0,74	0,87	0,69	0,52
Kujawsko-pomorskie	2,73	2,79	1,06	1,13	0,83	1,08	0,77	0,51
Lubelskie	2,84	2,76	1,11	1,09	0,89	1,09	0,78	0,52
Lubuskie	2,73	2,60	1,08	1,04	0,80	0,94	0,77	0,56
Łódzkie	2,66	2,64	1,12	1,10	0,79	1,00	0,69	0,49
Małopolskie	2,81	2,80	1,08	1,10	0,82	0,99	0,84	0,65
Mazowieckie	2,65	2,61	1,21	1,17	0,65	0,86	0,74	0,53
Opolskie	2,70	2,65	1,08	1,09	0,86	1,00	0,70	0,50
Podkarpackie	3,05	3,04	1,12	1,12	0,93	1,25	0,95	0,64
Podlaskie	2,63	2,63	1,04	1,03	0,83	1,10	0,71	0,44
Pomorskie	2,73	2,72	1,08	1,09	0,76	1,02	0,82	0,55
Śląskie	2,58	2,56	1,01	0,98	0,76	0,94	0,76	0,58
Świętokrzyskie	2,88	2,76	1,13	1,08	0,89	1,14	0,81	0,52
Warmińsko-mazurskie	2,63	2,65	0,97	1,01	0,83	1,05	0,76	0,53
Wielkopolskie	2,96	2,92	1,22	1,24	0,79	1,02	0,86	0,60
Zachodniopomorskie	2,56	2,50	1,04	1,03	0,74	0,90	0,71	0,50

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households									
	pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg <i>bread and cereals^a in kg</i>		mięso ^b w kg <i>meat^b in kg</i>		mleko ^c w l <i>milk^c in l</i>		owoce w kg <i>fruit in kg</i>		warzywa w kg <i>vegetables in kg</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	6,06	5,88	5,27	5,32	3,15	3,08	3,59	3,66	8,68	8,59
Dolnośląskie	5,77	5,58	5,18	5,23	3,04	3,03	3,68	3,90	8,58	8,47
Kujawsko-pomorskie	6,15	5,85	5,71	5,48	3,38	3,23	3,29	3,34	8,92	8,48
Lubelskie	6,57	6,62	5,37	5,60	3,72	3,79	3,59	3,81	9,84	10,19
Lubuskie	5,64	5,48	5,61	5,83	3,24	3,02	4,00	3,83	8,78	8,37
Łódzkie	6,28	6,16	5,65	5,56	3,02	2,86	3,70	3,79	9,37	9,04
Małopolskie	6,33	5,97	4,88	4,96	3,39	3,28	3,47	3,55	8,51	8,18
Mazowieckie	5,76	5,64	5,08	5,13	3,00	2,96	4,01	4,03	8,72	8,34
Opolskie	6,28	5,94	5,25	5,06	3,15	3,04	3,72	3,69	9,28	9,34
Podkarpackie	6,94	6,63	4,80	4,91	3,91	3,69	3,24	3,18	9,25	9,36
Podlaskie	5,88	6,08	6,36	6,87	3,88	3,62	3,78	3,86	9,66	10,60
Pomorskie	5,14	5,09	5,01	5,05	3,13	3,19	3,58	3,83	7,92	8,07
Śląskie	6,09	5,94	5,30	5,38	2,58	2,52	3,50	3,63	7,92	8,03
Świętokrzyskie	7,56	7,13	6,05	6,30	3,24	3,17	3,47	3,41	10,20	10,14
Warmińsko-mazurskie	5,43	5,25	5,45	5,57	3,31	3,23	3,21	3,34	8,28	8,43
Wielkopolskie	5,81	5,60	4,75	4,70	2,72	2,69	3,07	3,17	7,18	7,22
Zachodniopomorskie	6,13	5,93	5,77	5,87	3,40	3,35	4,18	4,07	9,89	9,38

a Bez pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego; bez mąki ziemniaczanej. b łącznie z boczkiem surowym. c Bez zagęszczonego i w proszku.

a Excluding crisp bread, toasted bread and confectionery; excluding potato flour. b Including raw bacon. c Excluding condensed and powdered.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone ^a w <i>Households in % of total households equipped^a with</i>							
	zmywarkę do naczyń <i>dishwasher</i>		samochód osobowy <i>passenger car</i>		odtwarzacz dvd <i>dvd player</i>		komputer osobisty z dostępem do Internetu <i>personal computer with access to the Internet</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	27,2	29,2	62,8	63,7	37,7	31,4	72,8	74,0
Dolnośląskie	31,1	32,0	59,0	59,8	34,7	28,6	72,2	72,9
Kujawsko-pomorskie	20,3	25,5	56,1	60,8	40,4	34,8	69,5	74,4
Lubelskie	18,7	21,4	66,4	67,9	30,2	25,1	68,4	69,5
Lubuskie	31,1	34,3	63,7	65,4	39,0	26,8	74,1	75,1
Łódzkie	26,4	28,4	65,0	64,9	41,0	36,6	71,1	71,8
Małopolskie	23,6	27,4	62,2	64,3	33,8	29,0	75,2	76,1
Mazowieckie	32,7	32,4	64,7	64,2	43,5	35,3	77,3	77,5
Opolskie	35,7	37,2	64,3	62,9	34,8	31,2	68,6	70,8
Podkarpackie	19,4	19,7	72,2	72,7	32,6	27,8	73,8	74,8
Podlaskie	22,1	22,1	63,4	61,7	29,0	24,3	67,1	66,4
Pomorskie	30,8	36,1	58,1	61,8	36,9	31,7	75,1	76,5
Śląskie	29,4	31,4	62,5	62,3	40,2	32,2	75,1	75,5
Świętokrzyskie	14,3	15,9	63,0	61,8	35,3	31,9	65,7	67,1
Warmińsko-mazurskie	22,1	26,5	55,0	59,7	33,7	30,4	65,9	71,4
Wielkopolskie	31,1	31,6	68,0	70,2	42,5	34,9	72,9	75,5
Zachodniopomorskie	27,7	31,2	54,9	54,0	33,9	25,4	70,6	71,5

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Wskaźniki zagrożenia ubóstwem ^a w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej <i>At-risk-of-poverty rate^a in % of persons in households with the expenditure below</i>					
	minimum egzystencji ^b <i>subsistence minimum^b</i>		relatywnej granicy ubóstwa ^c <i>relative poverty line^c</i>		ustawowej granicy ubóstwa ^d <i>legal poverty line^d</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	6,5	4,9	15,5	13,9	12,2	12,7
Dolnośląskie	4,0	2,9	11,9	10,5	9,5	9,2
Kujawsko-pomorskie	6,3	5,4	15,9	13,8	12,5	13,8
Lubelskie	8,6	7,8	19,2	18,5	14,9	17,2
Lubuskie	4,8	2,2	13,5	9,0	11,4	8,8
Łódzkie	5,4	2,7	12,3	9,3	10,3	9,1
Małopolskie	8,4	5,3	18,4	16,9	14,3	16,1
Mazowieckie	4,1	3,2	10,3	10,1	8,3	8,5
Opolskie	6,5	5,2	13,7	10,6	10,6	10,3
Podkarpackie	9,3	8,8	21,0	22,3	17,1	21,3
Podlaskie	7,8	4,2	19,1	17,0	13,4	14,7
Pomorskie	8,6	4,3	16,8	12,5	13,6	11,5
Śląskie	3,4	3,0	10,7	10,3	7,8	9,0
Świętokrzyskie	11,3	7,5	24,4	19,6	18,6	18,7
Warmińsko-mazurskie	12,5	9,0	25,0	20,3	21,1	18,6
Wielkopolskie	8,9	7,5	20,8	18,5	16,7	16,6
Zachodniopomorskie	3,6	4,0	10,7	11,8	8,1	9,7

a Patrz uwagi metodyczne. b Minimum egzystencji uznaje się za granicę ubóstwa skrajnego. Za punkt wyjścia ustalenia granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji szacowany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. c Ustalanej na poziomie 50% średnich miesięcznych wydatków ekwiwalentnych gospodarstw domowych. d Kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

a See methodological notes. b The subsistence minimum is recognized to be the extreme poverty line. The starting point adopted for determination of the extreme poverty line is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for 1-person employee's household. c Set at 50% of the mean equivalised monthly household expenditures. d The amount, which according to the social assistance act provides eligibility for a monetary benefit from social assistance.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Zasoby mieszkaniowe ^a na 1000 ludności <i>Dwelling stocks^a per 1000 population</i>		Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie ^a <i>Average number of persons per dwelling^a</i>		Przeciętna liczba osób na 1 izbę ^a <i>Average number of persons per room^a</i>		Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania ^a na 1 osobę w m ² <i>Useful floor area per dwelling^a per person in m²</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	367,3	371,3	2,72	2,69	0,71	0,70	27,0	27,4
Dolnośląskie	391,4	396,9	2,56	2,52	0,67	0,66	28,3	28,7
Kujawsko-pomorskie	351,2	354,4	2,85	2,82	0,76	0,75	24,5	24,8
Lubelskie	355,9	359,9	2,81	2,78	0,73	0,72	27,4	27,7
Lubuskie	359,2	362,8	2,78	2,76	0,70	0,69	26,3	26,7
Łódzkie	402,6	406,3	2,48	2,46	0,69	0,68	27,6	28,0
Małopolskie	339,8	343,8	2,94	2,91	0,75	0,74	26,5	26,9
Mazowieckie	410,1	415,2	2,44	2,41	0,67	0,66	29,5	29,9
Opolskie	353,2	355,9	2,83	2,81	0,68	0,67	28,4	28,7
Podkarpackie	304,8	308,2	3,28	3,24	0,80	0,79	24,7	25,1
Podlaskie	370,8	375,2	2,70	2,67	0,67	0,66	28,2	28,7
Pomorskie	362,5	366,5	2,76	2,73	0,73	0,72	26,0	26,4
Śląskie	380,7	384,0	2,63	2,60	0,70	0,69	26,8	27,2
Świętokrzyskie	349,2	352,4	2,86	2,84	0,76	0,75	25,9	26,2
Warmińsko-mazurskie	350,9	354,8	2,85	2,82	0,75	0,75	23,9	24,2
Wielkopolskie	339,0	342,8	2,95	2,92	0,73	0,72	27,4	27,8
Zachodniopomorskie	373,5	377,9	2,68	2,65	0,70	0,69	26,3	26,7

a Stan w dniu 31 XII; na podstawie bilansów.
a As of 31 XII; based on balances.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Mieszkania ^a w miastach – – w % ogółu mieszkań – wyposażone w <i>Dwellings^a in urban areas – – in % of total dwellings – fitted with</i>				Mieszkania ^a na wsi – – w % ogółu mieszkań – wyposażone w <i>Dwellings^a in rural areas – – in % of total dwellings – fitted with</i>			
	wodociąg <i>water supply system</i>		łazienkę <i>bathroom</i>		wodociąg <i>water supply system</i>		łazienkę <i>bathroom</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	99,0	99,1	95,4	95,5	92,0	92,1	82,4	82,6
Dolnośląskie	99,5	99,5	94,0	94,2	95,9	95,9	87,6	87,8
Kujawsko-pomorskie	99,4	99,4	94,6	94,7	95,3	95,4	85,8	86,0
Lubelskie	98,2	98,1	95,1	95,1	84,7	84,8	68,9	69,1
Lubuskie	99,5	99,5	95,5	95,6	95,5	95,6	87,5	87,7
Łódzkie	97,1	97,2	90,2	90,3	88,9	89,0	74,3	74,5
Małopolskie	99,1	99,1	97,5	97,6	93,5	93,6	86,5	86,7
Mazowieckie	98,7	98,8	96,4	96,5	88,0	88,1	78,1	78,4
Opolskie	99,5	99,5	96,3	96,3	96,5	96,5	89,5	89,6
Podkarpackie	98,5	98,5	96,5	96,6	90,8	90,9	82,6	82,8
Podlaskie	98,7	98,7	96,1	96,1	83,3	83,4	69,7	70,0
Pomorskie	99,8	99,9	97,3	97,4	97,8	97,8	90,8	90,9
Śląskie	99,3	99,4	94,6	94,7	96,2	96,2	89,9	90,1
Świętokrzyskie	97,6	97,7	94,2	94,2	86,6	86,7	72,8	73,0
Warmińsko-mazurskie	99,8	99,9	97,2	97,2	91,9	92,0	81,9	82,2
Wielkopolskie	99,5	99,6	96,5	96,6	96,7	96,7	89,0	89,2
Zachodniopomorskie	99,8	99,8	96,7	96,7	97,4	97,5	90,3	90,5

a Stan w dniu 31 XII; na podstawie bilansów.
a As of 31 XII; based on balances.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>		Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw <i>Dwellings completed per 1000 marriages contracted</i>		Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average useful floor area per dwelling completed in m²</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	3,8	4,3	782	844	99,8	94,5
Dolnośląskie	4,8	5,7	1 066	1 190	88,4	81,1
Kujawsko-pomorskie	3,2	3,0	648	602	98,2	101,8
Lubelskie	2,9	3,3	579	659	105,4	101,7
Lubuskie	3,2	3,5	641	708	95,4	90,6
Łódzkie	2,9	2,8	624	603	112,6	111,9
Małopolskie	4,3	5,2	836	965	106,4	95,3
Mazowieckie	5,5	6,7	1 132	1 350	91,8	82,5
Opolskie	1,7	1,8	350	366	130,8	124,2
Podkarpackie	3,6	3,7	704	709	108,4	107,1
Podlaskie	4,0	4,0	786	748	100,5	103,5
Pomorskie	5,7	5,7	1 112	1 061	86,3	86,9
Śląskie	2,2	2,4	454	480	119,8	116,4
Świętokrzyskie	2,7	2,4	579	504	109,1	115,5
Warmińsko-mazurskie	3,0	3,2	624	683	95,9	90,6
Wielkopolskie	4,6	4,7	911	886	102,9	100,5
Zachodniopomorskie	3,1	4,1	633	841	96,4	86,9

Tablica. 33 (35). Wskaźniki częstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Drogi publiczne o twardej nawierzchni ^{ab} na 100 km ² powierzchni ogólnej w km <i>Hard surface public roads^{ab} per 100 km² of total area in km</i>		Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^{ac} na 100 km ² powierzchni ogólnej w km <i>Standard gauge railway lines operated^{ac} per 100 km² of total area in km</i>		Samochody osobowe zarejestrowane ^{ad} na 1000 ludności <i>Registered passenger cars^{ad} per 1000 population</i>		Motocykle ^{ad} na 1000 ludności <i>Motorcycles^{ad} per 1000 population</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	93,0	94,1	6,2	6,1	539,1	564,0	33,1	35,3
Dolnośląskie	97,3	97,8	8,7	8,8	554,5	581,5	25,7	27,7
Kujawsko-pomorskie	96,1	98,4	6,7	6,7	528,9	552,2	39,1	41,2
Lubelskie	85,9	87,4	4,1	4,2	514,4	541,9	37,9	40,1
Lubuskie	61,5	62,3	6,5	6,4	567,5	596,7	38,6	40,9
Łódzkie	110,6	111,9	5,9	5,9	544,7	570,1	34,6	36,8
Małopolskie	162,3	164,3	7,2	7,0	511,7	534,6	30,7	33,1
Mazowieckie	102,7	104,3	4,8	4,8	592,7	620,5	30,2	32,5
Opolskie	89,2	89,4	8,0	8,3	583,8	606,9	28,4	30,7
Podkarpackie	92,2	93,7	5,5	5,5	481,6	507,5	46,8	49,6
Podlaskie	64,0	65,1	3,2	3,2	463,9	485,2	32,2	34,1
Pomorskie	73,1	73,4	6,7	6,5	536,4	559,3	28,8	30,8
Śląskie	175,5	176,5	16,0	15,9	524,7	545,5	26,7	28,6
Świętokrzyskie	120,6	121,9	6,2	6,2	500,6	524,9	34,6	36,8
Warmińsko-mazurskie	55,2	55,4	4,7	4,5	483,2	505,8	35,9	37,9
Wielkopolskie	95,4	97,1	6,3	6,3	599,9	626,6	38,4	40,7
Zachodniopomorskie	61,3	60,9	5,2	5,0	510,6	533,9	35,8	37,5

a Stan w dniu 31 XII. b Na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. c Łącznie z szerokotorowymi. d Według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji.

a As of 31 XII. b On the basis of data from the General Directorate for National Roads and Motorways. c Including broad gauge. d According to central vehicle register (CEPiK) kept by the Ministry Digital Affairs.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Abonenci telewizji kablowej ^{ab} na 1000 ludności <i>Cable television subscribers^{ab} per 1000 population</i>		Telefoniczne łącza główne ^{ac} na 1000 ludności <i>Telephone main lines^{ac} per 1000 population</i>		Łóżka w szpitalach ogólnych ^{ad} na 10 tys. ludności <i>Beds in general hospitals^{ad} per 10 thous. population</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	125	108	128,7	123,8	48,6	48,6
Dolnośląskie	108	88	134,1	136,1	51,1	51,3
Kujawsko-pomorskie	136	118	106,6	100,4	47,2	47,3
Lubelskie	94	76	108,7	102,7	52,8	52,8
Lubuskie	119	99	135,2	131,9	43,2	42,7
Łódzkie	139	130	115,9	108,1	52,1	51,4
Małopolskie	99	61	140,7	133,1	44,1	44,1
Mazowieckie	152	142	169,7	164,2	48,5	48,9
Opolskie	79	53	131,4	143,1	46,2	47,7
Podkarpackie	71	60	111,5	104,8	48,2	48,6
Podlaskie	125	103	107,1	100,2	49,9	50,8
Pomorskie	178	168	138,6	130,2	41,2	39,4
Śląskie	132	117	124,8	121,0	55,8	55,8
Świętokrzyskie	83	67	96,6	91,8	50,2	50,4
Warmińsko-mazurskie	120	107	98,5	91,5	46,3	47,0
Wielkopolskie	126	112	124,9	121,5	45,3	44,3
Zachodniopomorskie	160	138	124,1	114,4	48,3	47,8

a Stan w dniu 31 XII. b Dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej. c Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. d Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków.

a As of 31 XII. b Data of the Office of Electronic Communications. c Data concern operators of the public telecommunication network. d Including beds and incubators for newborns.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba ludności ^a na 1 <i>Population^a per 1</i>									
	lekarza <i>doctor</i>		pielęgniarkę ^b <i>nurse^b</i>		przychodnię <i>out-patients department</i>		aptekę <i>generally available pharmacy</i>		miejsce w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej ^c <i>places in stationary social welfare facilities^c</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	435	419	195	196	1 883	1 804	3 017	2 933	337	336
Dolnośląskie	444	434	196	198	2 151	1 917	2 870	2 732	350	353
Kujawsko-pomorskie	433	409	195	194	2 550	2 499	3 437	3 308	399	419
Lubelskie	402	396	167	171	1 804	1 739	2 613	2 561	382	385
Lubuskie	500	493	211	217	1 848	1 742	3 222	3 189	349	347
Łódzkie	374	356	202	207	1 596	1 535	2 734	2 658	312	303
Małopolskie	440	416	185	186	1 856	1 791	2 958	2 969	322	324
Mazowieckie	369	358	187	189	1 952	1 860	3 078	3 018	332	328
Opolskie	512	487	202	196	1 851	1 829	3 172	3 037	254	253
Podkarpackie	476	469	172	171	1 871	1 800	3 248	3 040	377	374
Podlaskie	395	373	180	181	1 564	1 551	3 072	2 923	349	359
Pomorskie	449	427	228	233	2 432	2 311	3 170	3 133	318	324
Śląskie	413	400	178	179	1 624	1 587	3 076	3 023	340	343
Świętokrzyskie	431	409	169	169	2 183	2 067	2 986	2 948	286	277
Warmińsko-mazurskie	483	465	212	206	1 732	1 651	3 503	3 356	289	274
Wielkopolskie	664	638	259	266	1 878	1 802	2 816	2 680	396	383
Zachodniopomorskie	416	408	221	219	1 837	1 756	3 054	2 971	307	301

a Stan w dniu 31 XII. b łącznie z magistrami pielęgniarstwa. c łącznie z filiami.
a As of 31 XII. b Including master nurses. c Including branches.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności <i>Beneficiaries of benefits per 10 thous. population</i>		Zachorowania na grypę ^a na 100 tys. ludności <i>Incidence of influenza^a per 100 thous. population</i>		Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 <i>Children staying in nurseries and children's clubs^b per 1000 children up to the age of 3</i>		Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c w wieku 3–5 lat w % ludności odpowiadającej tej grupie wieku <i>Children attending pre-primary education establishments^c aged 3–5 in % of population corresponding to this age group</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	460,1	417,6	9 994,7	11 233,9	68	78	84,2	81,1
Dolnośląskie	357,6	322,3	6 904,4	6 646,2	113	125	84,8	81,9
Kujawsko-pomorskie	649,4	585,0	12 114,7	13 445,4	49	56	77,6	72,8
Lubelskie	510,2	458,9	3 676,1	4 656,5	45	53	81,8	79,2
Lubuskie	568,3	513,0	3 449,0	5 790,4	79	93	83,2	78,7
Łódzkie	461,3	428,2	7 399,1	9 579,3	64	77	84,7	81,8
Małopolskie	386,5	354,5	11 759,7	12 607,6	63	77	84,1	82,0
Mazowieckie	384,8	352,8	12 712,6	15 100,8	78	87	89,6	88,0
Opolskie	372,8	352,4	6 543,8	5 251,6	112	123	89,7	87,5
Podkarpackie	568,5	510,5	2 674,2	3 291,5	57	66	79,3	77,3
Podlaskie	579,9	533,1	6 222,4	9 097,9	70	78	81,3	78,9
Pomorskie	475,6	432,1	34 873,0	36 663,2	60	63	80,3	76,3
Śląskie	347,4	312,6	6 250,5	6 290,2	61	72	87,9	82,8
Świętokrzyskie	605,0	537,2	5 054,5	7 077,6	43	53	80,6	76,8
Warmińsko-mazurskie	782,4	713,1	3 223,2	5 399,0	42	53	74,8	70,7
Wielkopolskie	405,1	364,1	15 712,1	17 393,8	61	75	87,6	84,2
Zachodniopomorskie	501,8	454,6	4 294,5	4 450,3	86	93	79,9	76,7

a łącznie z podejrzeniami zachorowań; dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. b Stan w dniu 31 XII. łącznie z oddziałami żłobkowymi. c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Including influenza-like illness; data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw. b As of 31 XII. Including nursery wards. c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including the children attending the units performing health care activities for all school year.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki częstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
 Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Liczba uczniów ^a na 1 Number of pupils ^a per 1									
	szkołę podstawową ^{bc} primary school ^{bc}		gimnazjum ^{cd} lower secondary school ^{cd}		liceum ogólnokształcące general secondary school		zasadniczą szkołę zawodową basic vocational school		technikum ^e technical secondary school ^e	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	192	179	158	155	231	225	128	120	259	260
Dolnośląskie	239	223	173	169	232	223	121	116	264	259
Kujawsko-pomorskie	210	195	162	160	209	199	120	115	213	208
Lubelskie	143	132	140	136	242	242	99	94	215	221
Lubuskie	210	192	172	164	215	202	115	109	223	222
Łódzkie	192	178	170	168	217	213	106	97	257	256
Małopolskie	156	146	139	136	280	272	142	135	323	331
Mazowieckie	221	208	167	169	237	234	107	104	270	269
Opolskie	147	134	167	161	201	195	150	144	251	250
Podkarpackie	126	117	116	112	263	248	128	126	308	313
Podlaskie	182	170	154	147	240	223	96	89	261	269
Pomorskie	242	226	175	173	218	211	168	159	268	279
Śląskie	236	217	167	165	212	212	127	116	262	264
Świętokrzyskie	139	129	152	149	265	249	97	91	256	246
Warmińsko-mazurskie	186	172	160	156	196	188	140	129	247	241
Wielkopolskie	212	193	167	165	244	242	180	166	274	277
Zachodniopomorskie	230	212	172	169	195	189	103	98	202	196

a W szkołach dla dzieci i młodzieży; bez szkół specjalnych. b łącznie ze szkołami artystycznymi niedającymi uprawnień zawodowych realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej. c łącznie ze szkołami sportowymi, mistrzostwa sportowego i filialnymi. d łącznie z oddziałami przysposabiającymi do pracy. e łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a In schools for children and youth; excluding special schools. b Including art schools not leading to professional certification simultaneously conducting a primary school programme. c Including sports schools, athletic schools and branch schools. d Including special job-training sections. e Including general art schools leading to professional certification.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Uczący się języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego w % ogółu uczniów w szkołach <i>Pupils and students studying English language as a obligatory education in % of total pupils and students in schools</i>				Studenci szkół wyższych ^a na 10 tys. ludności <i>Students of higher education institutions^a per 10 thous. population</i>		Czytelnicy ^b w bibliotekach na 1000 ludności <i>Borrowers^b in public libraries per 1000 population</i>	
	podstawowych <i>primary schools</i>		gimnazjalnych <i>lower secondary schools</i>		2015	2016	2015	2016
	2015	2016	2015	2016				
POLSKA	95,6	95,9	97,1	97,3	365	351	162	159
Dolnośląskie	86,3	87,1	95,6	95,0	457	449	160	156
Kujawsko-pomorskie	97,4	97,9	96,5	96,6	297	285	131	125
Lubelskie	98,5	98,8	98,8	98,4	366	350	177	174
Lubuskie	73,9	75,4	90,5	90,5	162	147	150	147
Łódzkie	96,9	96,9	97,6	98,2	330	319	154	151
Małopolskie	99,0	98,8	98,3	98,5	524	500	197	195
Mazowieckie	98,0	98,5	98,0	98,1	515	503	177	174
Opolskie	97,0	97,3	98,2	97,8	253	230	157	155
Podkarpackie	98,4	98,6	98,8	98,6	264	247	159	156
Podlaskie	99,1	97,7	98,6	98,3	300	288	122	120
Pomorskie	96,7	97,4	96,9	97,4	414	401	165	162
Śląskie	98,8	98,9	98,0	98,5	277	264	173	171
Świętokrzyskie	98,5	98,4	97,6	97,7	214	198	131	128
Warmińsko-mazurskie	94,2	94,6	97,0	97,0	229	211	144	143
Wielkopolskie	94,6	95,1	95,2	96,0	382	365	153	147
Zachodniopomorskie	85,7	86,7	93,7	94,1	283	265	145	137

a łącznie ze szkołami resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych; według faktycznej lokalizacji uczelni/filii. b W ciągu roku; łącznie z punktami bibliotecznymi.

a Including academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration; by actual location of the higher education institutions/branch. b During the year; including library service points.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Księgozbiór ^a w woluminach na 1000 ludności <i>Collection^a in volumes per 1000 population</i>		Wypożyczenia ^{bc} księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach <i>Collection loans^{bc} per borrower in volumes</i>		Widzowie ^b w kinach na 1000 ludności <i>Audience^b in cinemas per 1000 population</i>		Widzowie i słuchacze ^{bd} w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności <i>Audience^{bd} in theatres and music institutions per 1000 population</i>		Zwiedzający muzea i oddziały muzealne na 1000 ludności <i>Museums with branches visitors per 1000 population</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	3 380	3 356	18,0	18,1	1 191	1 349	313	380	865	939
Dolnośląskie	3 112	3 080	18,5	18,4	1 438	1 682	346	716	633	691
Kujawsko-pomorskie	3 503	3 490	19,5	20,1	1 054	1 227	322	343	510	587
Lubelskie	2 916	2 951	19,1	19,1	726	844	105	117	528	602
Lubuskie	3 612	3 589	17,8	17,9	991	1 166	229	391	229	254
Łódzkie	3 416	3 377	20,1	20,4	951	1 157	225	222	446	401
Małopolskie	3 271	3 254	15,0	15,1	1 213	1 353	331	616	2 638	2 862
Mazowieckie	3 308	3 304	15,6	15,6	1 679	1 912	575	615	1 774	1 964
Opolskie	3 860	3 838	18,8	18,7	753	765	170	155	237	241
Podkarpackie	4 050	4 025	19,7	19,6	711	836	88	100	686	662
Podlaskie	4 048	4 039	20,2	20,2	862	953	266	196	461	453
Pomorskie	2 353	2 307	14,7	14,4	1 578	1 677	449	497	1 034	1 258
Śląskie	3 587	3 569	19,5	19,5	1 309	1 436	330	339	351	316
Świętokrzyskie	3 401	3 410	20,4	20,5	741	855	267	227	600	571
Warmińsko-mazurskie	3 075	2 997	19,7	19,8	768	930	262	280	486	504
Wielkopolskie	3 430	3 416	19,9	20,5	1 305	1 436	184	213	350	404
Zachodniopomorskie	3 901	3 778	17,4	17,5	1 118	1 290	336	293	358	435

a Stan w dniu 31 XII. b W ciągu roku. c łącznie z punktami bibliotecznymi; bez wypożyczeń międzybibliotecznych. d Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa (bez względu na miejsce siedziby instytucji), łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b During the year. c Including library service points; excluding interlibrary lending. d Data concern activity performed in voivodship area (regardless of the seat of institution), including out-door events.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych ^a w % <i>Occupancy rate of bed places^a in %</i>		Udział turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w % <i>The share of foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments in %</i>		Wypadki drogowe ^{bc} na 10 tys. ludności <i>Road traffic accidents^{bc} per 10 thous. population</i>		Przestępstwa stwierdzone ^{cd} na 10 tys. ludności <i>Ascertained crimes^{cd} per 10 thous. population</i>		Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ^{cd} w % <i>Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes^{cd} in %</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	36,7	38,1	21,1	21,2	8,6	8,8	208	195	64,7	66,5
Dolnośląskie	33,1	36,2	19,1	19,3	7,9	8,0	273	257	60,3	60,7
Kujawsko-pomorskie	44,2	43,5	10,0	10,1	4,8	4,9	186	178	66,2	68,6
Lubelskie	30,5	31,0	14,1	13,2	5,9	5,9	154	146	71,0	72,9
Lubuskie	27,2	28,8	25,0	24,0	6,3	6,7	264	224	71,2	69,5
Łódzkie	30,6	31,0	15,6	13,8	16,0	17,0	193	185	58,8	61,8
Małopolskie	37,9	39,4	29,9	30,1	11,4	11,6	206	215	67,1	72,9
Mazowieckie	43,0	43,8	30,6	31,2	7,5	7,6	211	202	53,8	56,0
Opolskie	26,9	29,0	12,0	11,8	7,1	7,6	199	200	65,8	65,5
Podkarpackie	31,6	33,2	12,6	12,5	8,0	7,9	129	110	71,6	69,3
Podlaskie	30,0	29,2	26,0	25,4	5,8	5,8	147	144	65,4	69,8
Pomorskie	40,2	40,7	18,5	18,9	11,6	11,8	213	199	59,1	61,9
Śląskie	32,0	34,3	15,3	15,2	8,3	8,0	256	232	68,4	70,6
Świętokrzyskie	29,8	31,2	5,4	5,5	10,8	10,9	196	151	76,4	74,3
Warmińsko-mazurskie	30,2	31,9	13,9	12,5	10,7	11,3	188	188	64,9	67,2
Wielkopolskie	27,7	29,0	14,9	15,2	6,3	6,7	198	177	70,3	71,6
Zachodniopomorskie	48,3	49,8	24,3	24,9	7,6	7,8	232	210	69,9	71,3

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Zarejestrowane przez Policję. c Dane Komendy Głównej Policji.

d Przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Registered by the Police. c Data of the National Police Headquarters.

d By the Police in completed preparatory proceedings. Excluding punishable acts committed by juveniles.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
 Table 33 (35). Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Dochody budżetów gmin ^a na 1 mieszkańca w zł Revenue of gminas ^a per capita in zł		Wydatki budżetów gmin ^b na 1 mieszkańca w zł Expenditure of gminas ^b per capita in zł		Dochody budżetów powiatów na 1 mieszkańca w zł Revenue of powiats per capita in zł		Wydatki budżetów powiatów na 1 mieszkańca w zł Expenditure of powiats per capita in zł	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	3 395,81	3 943,56	3 329,08	3 803,33	917,31	927,76	908,11	902,67
Dolnośląskie	3 586,99	3 998,71	3 488,00	3 890,82	961,68	966,21	948,18	942,71
Kujawsko-pomorskie	3 542,79	4 070,73	3 494,53	3 914,42	939,60	931,39	925,32	890,75
Lubelskie	3 189,38	3 667,63	3 180,54	3 545,12	895,25	900,71	887,60	883,02
Lubuskie	3 441,82	3 880,48	3 344,40	3 743,00	918,84	940,57	950,20	910,82
Łódzkie	3 393,93	3 923,22	3 332,23	3 776,00	870,36	915,15	864,77	897,49
Małopolskie	3 296,87	3 849,41	3 276,82	3 718,25	824,50	808,61	829,12	779,95
Mazowieckie	3 559,19	4 195,49	3 490,67	4 056,84	939,10	967,29	934,05	949,39
Opolskie	3 100,54	3 512,75	3 046,43	3 415,90	869,79	893,97	864,11	885,74
Podkarpackie	3 140,36	3 706,54	3 039,06	3 606,16	890,15	894,16	881,47	851,35
Podlaskie	3 369,00	3 770,54	3 254,98	3 590,83	982,68	943,80	967,27	906,48
Pomorskie	3 692,60	4 367,58	3 636,16	4 206,25	972,76	990,12	964,54	975,59
Śląskie	3 276,51	3 804,09	3 257,54	3 628,95	843,75	833,42	824,01	801,12
Świętokrzyskie	3 199,13	3 692,62	3 133,27	3 503,99	972,88	987,60	959,58	966,25
Warmińsko-mazurskie	3 432,17	4 026,53	3 334,57	3 877,08	1 101,30	1 086,19	1 075,37	1 055,38
Wielkopolskie	3 306,94	3 982,02	3 199,19	3 869,11	856,02	892,90	842,24	872,55
Zachodniopomorskie	3 743,90	4 236,11	3 654,93	4 027,81	1 049,05	1 068,16	1 027,61	1 040,75

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
 a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł <i>Revenue of cities with powiat status per capita in zł</i>		Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł <i>Expenditure of cities with powiat status per capita in zł</i>		Dochody budżetów województw na 1 mieszkańca w zł <i>Revenue of voivodships per capita in zł</i>		Wydatki budżetów województw na 1 mieszkańca w zł <i>Expenditure of voivodships per capita in zł</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
POLSKA	5 583,03	5 899,87	5 524,80	5 703,37	444,94	351,46	447,35	328,35
Dolnośląskie	5 331,59	5 857,50	5 679,25	5 740,51	435,53	388,87	447,81	372,97
Kujawsko-pomorskie	4 970,41	5 132,61	4 742,74	4 964,29	461,20	355,20	459,22	322,05
Lubelskie	4 769,72	5 261,21	4 948,85	5 241,65	532,86	381,88	625,47	344,27
Lubuskie	4 381,16	5 141,63	4 237,51	4 907,65	480,06	423,34	482,00	379,79
Łódzkie	5 342,54	5 567,85	5 561,37	5 441,13	299,02	284,22	300,11	259,75
Małopolskie	5 415,24	6 015,26	5 519,30	6 011,64	337,33	316,42	328,66	330,22
Mazowieckie	7 602,11	7 833,61	6 995,89	7 410,05	518,40	429,84	485,58	419,56
Opolskie	5 423,05	6 135,63	5 359,25	6 110,10	425,51	509,02	391,95	460,89
Podkarpackie	5 402,64	5 597,62	5 914,44	5 329,74	584,59	347,30	623,55	288,75
Podlaskie	4 538,73	5 271,88	4 716,10	5 157,73	712,09	356,97	781,93	315,00
Pomorskie	5 659,94	5 903,63	5 412,75	5 636,33	365,43	315,52	348,06	305,50
Śląskie	4 763,39	5 030,48	4 755,33	4 943,69	385,19	269,08	391,38	264,38
Świętokrzyskie	5 497,20	5 634,19	6 067,43	5 818,36	527,28	332,09	547,41	306,23
Warmińsko-mazurskie	5 916,91	5 541,36	6 402,65	5 006,29	641,99	356,92	658,01	320,37
Wielkopolskie	5 710,13	5 818,09	5 414,89	5 737,56	321,09	312,83	299,42	273,61
Zachodniopomorskie	5 138,04	5 608,17	5 274,33	4 983,00	449,42	390,56	430,95	337,50

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (cd.)
 Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^{ab} na 10 tys. ludności <i>Entities of the national economy in the REGON register^{ab} per 10 thous. population</i>		Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON ^b na 10 tys. ludności <i>Entities of the national economy newly registered in the REGON register^b per 10 thous. population</i>		Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł <i>Gross domestic product (current prices) per capita in zł</i>		Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach ^{ac} (bieżące ceny ewidencyjne) na 1 mieszkańca w zł <i>Gross value of fixed assets in enterprises^{ac} (current book-keeping prices) per capita in zł</i>	
	2015	2016	2015	2016	2014 ^d	2015	2015	2016
POLSKA	1 089	1 103	94	91	44 688	46 792	47 165	49 872
Dolnośląskie	1 230	1 244	105	99	50 031	52 203	55 830	59 795
Kujawsko-pomorskie	927	931	82	77	36 379	38 190	35 959	37 844
Lubelskie	809	816	69	67	31 188	32 074	25 213	26 282
Lubuskie	1 093	1 098	96	92	37 635	39 052	44 389	47 417
Łódzkie	968	979	81	82	41 842	43 772	44 569	46 907
Małopolskie	1 079	1 097	98	96	39 834	42 160	36 153	39 437
Mazowieckie	1 432	1 469	128	127	71 661	74 682	80 744	86 391
Opolskie	1 008	1 010	67	63	36 299	37 816	41 292	43 311
Podkarpackie	776	788	67	67	31 643	33 176	30 422	32 109
Podlaskie	835	842	72	68	32 352	33 272	28 818	29 906
Pomorskie	1 221	1 239	114	111	42 558	44 955	43 942	46 533
Śląskie	1 019	1 025	79	76	46 499	48 670	55 181	55 797
Świętokrzyskie	880	887	71	73	32 640	33 841	31 806	31 587
Warmińsko-mazurskie	860	865	74	72	31 955	33 179	26 934	28 186
Wielkopolskie	1 179	1 191	102	97	47 993	50 790	49 659	53 662
Zachodniopomorskie	1 290	1 295	109	104	37 461	39 569	38 892	41 299

a Stan w dniu 31 XII. b Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Dane zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji; patrz uwagi metodyczne.

a As of 31 XII. b Excluding persons tending private farms in agriculture. c Data concern economic entities employing more than 9 persons. d Data were changed in relation to published in previous edition; see methodological notes.

Tablica. 33 (35). Wskaźniki cząstkowe poziomu życia ludności według województw (dok.)Table 33 (35). *Partial indicators of the standard of living of the population by voivodships (cont.)*

Wyszczególnienie Specification	Wartość dodana brutto (ceny bieżące) na 1 pracującego w zł <i>Gross value added (current prices) per employed person in zł</i>				Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) ^a (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł <i>Gross domestic expenditures on research and development activity (R&D)^a (current prices) per capita in zł</i>	
	przemysł industry		budownictwo construction		2015	2016
	2014 ^b	2015	2014 ^b	2015		
POLSKA	142 518	151 465	143 877	151 401	470	467
Dolnośląskie	179 178	185 502	151 545	156 790	441	372
Kujawsko-pomorskie	125 439	133 333	129 089	138 340	175	139
Lubelskie	123 333	131 117	124 870	128 662	342	293
Lubuskie	140 350	144 953	125 977	128 957	88	82
Łódzkie	136 369	145 474	140 539	152 520	294	281
Małopolskie	128 337	137 150	133 721	138 899	629	947
Mazowieckie	198 237	211 965	197 955	201 017	1301	1284
Opolskie	143 163	151 042	109 360	114 814	121	139
Podkarpackie	117 949	126 988	124 315	129 990	427	359
Podlaskie	126 288	131 151	126 311	136 626	253	150
Pomorskie	138 289	152 111	131 465	140 014	502	536
Śląskie	139 146	147 674	142 638	154 202	295	264
Świętokrzyskie	127 709	134 804	132 089	138 512	207	107
Warmińsko-mazurskie	114 559	120 272	128 580	137 154	107	115
Wielkopolskie	129 088	137 716	125 334	134 286	379	311
Zachodniopomorskie	122 212	133 749	154 642	166 571	130	110

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dane zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji; patrz uwagi metodyczne.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Data were changed in relation to published in previous edition; see methodological notes.

Uwagi metodyczne

1. Dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzonej z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
Pod pojęciem „Pozostałe usługi” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”.
2. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
3. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności, itp.) danych według stanu w końcu roku, przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.
4. Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.
5. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
6. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

7. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.
8. Dane o ludności opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);

- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów – o prawo-mocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.
9. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat.
Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przed-produkcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.
10. Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.
11. Dane o ruchu naturalnym ludności opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zamieszkania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego; rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo; urodzenia – według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka; zgony – według miejsca zamieszkania na pobyt stały osoby zmarłej.
12. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.
13. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności faktycznie zamieszkałej (według stanu w dniu 30 VI).
14. Ścieki przemysłowe to ścieki niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.
15. Ścieki wymagające oczyszczania to wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.
16. Dane o ściekach oczyszczanych dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.
17. Ścieki komunalne to ścieki bytowe lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi.
18. Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.
19. Dane o emisji pyłów dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.
20. Dane o emisji gazów dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.
Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).
21. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia jest obowiązany.
Dane o odpadach opracowywane są w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (DZ. U. z 2013 r., poz. 21).
Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).
22. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych).
Formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst, Dz. U. 2016, poz. 2134, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

23. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa/powiatu.
24. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:
 - 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
 - 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
 - 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
 - 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
 - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
 - 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.
25. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.
Pod pojęciem bezrobotnego należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.
26. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.
27. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
28. Informacje o bezrobotnych BAEL opracowane na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), dotyczą osób w wieku 15–74 lata uznanych za bezrobotne.
Stopę bezrobocia BAEL obliczono jako udział liczby bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) do liczby ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).
29. Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej, tj. bezdomnych, przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz za granicą.

Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie.

30. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.
31. Do aktywnych zawodowo zaliczono osoby pracujące i bezrobotne.
32. Do biernych zawodowo zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.
33. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).
34. Wskaźnik informujący o osobach dorosłych w wieku 25–64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu obliczono jako procentowy udział osób w wieku 25–64 lata uczących się i doksztalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wieku (w okresie czterech tygodni przed badaniem).
35. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:
 - 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
 - 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.
36. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnią arytmetyczną 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.
37. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.
38. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:
 - wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
 - wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
 - dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
 - honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.
39. Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.
40. Świadczenia emerytalne i rentowe dotyczą świadczeń z pozarolniczego systemu ubezpieczeń (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:
 - emerytury,
 - renty z tytułu niezdolności do pracy,
 - renty rodzinne.
41. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej wysokości emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.
42. Dane o przeciętnych świadczeniach emerytalno-rentowych prezentowane są w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.
43. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest reprezentacyjne badanie budżetów gospodarstw domowych. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstwa członków korpusu dyplomatycznego państw obcych.

44. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:
- 1) do osób pracujących zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej umowa z agentem, umowa zlecenie, umowa ustna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
 - 2) osoby pobierające emeryturę lub rentę, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymywana emerytura lub renta;
 - 3) osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” — od II kwartału 2016 r., renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości — budynków, gruntów — niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
 - 4) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.
45. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych — z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek. Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.
46. Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.
47. Wydatki gospodarstwa domowego obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.
48. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymywane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.
49. Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2015 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 545 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi poniżej 14 lat) — 1472 zł, natomiast w IV kwartale 2016 r. progi te wyniosły odpowiednio: 550 zł oraz 1486 zł.

50. Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych, z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD.
51. „Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od IV kwartału 2015 r. próg ubóstwa wyniósł 634 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 514 zł dla gospodarstw wieloosobowych.
52. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych – obliczany jest jako procent osób, których dochód ekwiwalentny do dyspozycji (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji w kraju.
53. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych z uwzględnieniem wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.
54. Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.
55. Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.
56. Dane o liczbie izb w mieszkaniach uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.
57. Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.
58. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowniczych, domów studenckich, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nie przeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).
59. Dane o liczbie mieszkań wyposażonych w instalacje (na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych) uwzględniają modernizację mieszkań spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy, wspólnot mieszkaniowych i budownictwa społecznego czynszowego oraz szacunek przyrostu mieszkań, które zostały wyposażone w instalacje w budynkach indywidualnych w wyniku ich modernizacji.
60. Placówkę pocztową stanowi jednostka organizacyjna operatora wyznaczonego lub jego agenta, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych.
61. Dane o łóżkach w szpitalach dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.
Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.
62. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.
63. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.
Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy (osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz), łącznie z osobami odbywającymi staż.
Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

64. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali. Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony.
65. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2016 poz. 930).
66. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.
67. Dane dotyczące szkół wyższych prezentowane są łącznie ze szkołami resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji; według rzeczywistego położenia zamiejscowych jednostek organizacyjnym (bez zamiejscowych jednostek organizacyjnych działających za granicą).
68. Dane o punktach bibliotecznych prezentowane są zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej.
69. Do księgozbioru bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.
70. Za czytelnika uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia na zewnątrz.
71. Informacje o teatrach i instytucjach muzycznych dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych prowadzących regularną działalność sceniczną.
72. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).
73. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.
74. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.
75. Przepięstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przepięstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1137) – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym, obowiązującym od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 2137) – jest to przestępstwo skarbowe.
Przepięstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.
Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.
Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.
76. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.
77. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.
78. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Dane z rachunków regionalnych za lata 2010-2014 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

79. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz inne transfery bieżące.
80. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.
81. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).
82. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R.

Methodological notes

1. Data are presented according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.
The item "Industry" was introduced, including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.
The item "Other services" was introduced including sections: "Professional scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities" as well as "Activities of households as employers; undifferentiated goods-and-services-producing activities of households for own use".
2. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
3. When computing data per capita (per 1000 population, etc.) the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) — as of 30 VI.
4. For calculations, it was assumed to use the number of population calculated on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011.
5. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.
6. The names of some sections of Statistical Classification Of Economic Activities In The European Community (NACE Rev. 2) used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

abbreviation	full name
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

7. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of the Central Statistical Office.
8. Data regarding population were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months in a gmina and the number of people temporary absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
 - 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs — on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register — Common Electronic System of Population Register);
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of courts — regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.
9. The working age population refers to males aged 18–64 and females aged 18–59.

The non-working age population is defined as the pre-working age population, i.e., up to the age of 17 and the post-working age population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

10. Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.
11. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages — according to the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage; divorces — according to the plaintiff's place of residence; births — according to the mother's place of permanent residence; deaths — according to the place of residence of the deceased.
12. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live on, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.
13. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI.
14. Industrial wastewater are sewage which is not residential sewage or rainwater, produced as a result of commercial, industrial, storage, transportation or service activity as well as water mixed with sewage produced by another entities discharged by sewage network owned by this plant.
15. Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.
16. Data regarding treated wastewater concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.
17. Municipal wastewater are residential sewage or the mixture of residential sewage with industrial sewage or rainwater or thaw.
18. Data on population connected to wastewater treatment plants are presented on the basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.
19. Data regarding particulate emissions concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.
20. Data regarding gas emission concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).
Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).
21. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard.
Data on waste have been elaborated on the basis of the Law on Waste of 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013, item 21).
Information regarding the quantity and types of waste concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).
22. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats).
Forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.
The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2016 item 2134, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.
23. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship/powiat.
24. Data regarding employment concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
 - 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers),
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
 - 3) outworkers;
 - 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
 - 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
 - 6) clergy fulfilling priestly obligations.
25. Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments), are classified as unemployed.
An unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.
26. The registered long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.
27. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.
28. Information regarding unemployed persons was compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS) and concerns persons aged 15–74 acknowledged as unemployed.
The unemployment rate by LFS is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).
29. Data regarding economic activity of the population include employed and unemployed persons were compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS), a sample survey conducted on a quarterly basis. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers persons aged 15 and more, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more, i.e. homeless, living in collective accommodation establishment and staying abroad.
A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly.
30. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive (table 1) is work, i.e. performing, holding or looking for work.
31. Economically active persons include employed and unemployed persons.
32. Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.
33. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group)

34. Life-long learning of persons aged 25–64 the indicator was calculated as the percentage share of persons aged 25–64 years participating in education and training in the total number of the population at the same age group (in the period of the four weeks prior to the survey).
35. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:
 - 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
 - 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.
36. The accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.
37. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees.
38. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:
 - personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
 - payments from profit and balance surplus in cooperatives,
 - annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
 - fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.
39. Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee.
40. Retirement and other pension benefits concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system (also paid due to accidents at work and occupational diseases) include:
 - retirement,
 - disability,
 - survivors pensions.
41. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.
42. Data concerning average retirement and other pension benefits are presented in gross terms, i.e., including deductions for personal income tax.
43. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the furnishing of households with durable goods, is a sample survey of household budgets. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries.
44. The categories of persons who are members of households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:
 - 1) employed persons include:
 - a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, order agreements verbal contracts, etc.),

- b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
 - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practicing a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;
- 2) persons receiving retirement pension or other pension for whom the main source of maintenance is the retirement or other pension;
 - 3) persons maintained from non-earned sources other than retirement or other pension for whom the main source of maintenance are: social security allowances or other social benefits (i.a. family allowance, supplements to family allowance, nursing allowances and benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, permanent and temporary benefits and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);
 - 4) dependents (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.
45. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits, other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons. Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.
 46. Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.
 47. Expenditures of a household include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.
 48. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.
 49. The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which the biological existence or psychophysical human development is threatened. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2015 the extreme poverty threshold was 545 zł for 1-person households and 1472 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), while in the fourth quarter of 2016: 550 zł and 1486 zł, respectively.
 50. Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale.
 51. "Legal" poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2016 item 930, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. Since the fourth quarter of 2015, the line of 634 zł and 514 zł, respectively, has applied.
 52. At-risk-of-poverty rate after social transfers – the share of persons (%) with an equivalised disposable income below the risk-of-poverty threshold, which is set at 60 % of the national median annual equivalised disposable income (after social transfers).
 53. Data regarding dwelling stocks have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.
 54. A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodeled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

55. A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.
56. Data regarding the number of rooms in dwellings also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.
57. The useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.
58. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).
59. Data regarding the number of dwellings fitted with installations (on the basis of balances of dwelling stocks) include the modernization of dwellings belonging to housing cooperatives, gminas, employers, condominiums and public building society dwellings as well as the estimate of the increase of dwellings which were fitted with installations in private buildings as a result of their modernization.
60. Postal office represents an organizational unit of the appointed operator or agent, in which the sender can conclude a contact for the provision of postal services or who delivers to the addresses of the consignment or amount of money specified in the postal transfers.
61. Data regarding beds in hospitals concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.
Data regarding beds in general hospitals do not include day-care places in hospital wards.
62. Data on hospitals comprise health care units which until 2011 were treated as hospital branches.
63. Data regarding medical personnel concerns persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices, pharmacies and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.
Data includes employed full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships.
Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund.
64. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.
Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined.
65. Data on social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2016, item 930).
66. Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children from the age of 3 until the beginning of education in primary school, providing care for children and aimed at preparation to education in school.
67. Data regarding tertiary education are presented including academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration by actual location of the organizational units (excluding organizational units operating abroad).
68. Data on library service points are presented according to the location of the main unit.
69. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the collection of public libraries.
70. A borrower is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.
71. Information regarding theatres and music institutions concerns professional artistic entities conducting regular performances.
72. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

73. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.
74. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.
75. An ascertained crime is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2016 item 1137) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2016 item 2137, with later amendments) – is a fiscal offence.
An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a detected crime.
Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.
Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes has been prepared on the basis of police information systems.
76. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.
77. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.
78. Gross domestic product presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.
Data from regional accounts for the years 2010–2014 were changed in relation to those published previously as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). Changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.
79. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) and other current transfers.
80. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.
81. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).
82. Expenditures on research and development include current expenditures borne on basic research, applied research, industrial research and experimental development as well as capital expenditures on fixed assets connected with R&D.